

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
ของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

**Participation of People in the Implementation of Three-year Social and Life Quality
Strategic Development Plan (2011-2013) of Khao Noi Subdistrict Municipality
in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province**

ณัฐหทัย เดโชพัฒนัชยานิน

Nuthathai Dechopatchayanin

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Master of Public Administration Thesis in Urban and Rural

Community Development and Administration

Phetchaburi Rajabhat University

2556

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและ
คุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอ
ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ผู้วิจัย นางสาวณัฐหทัย เดโชพัฒนัชฌานิน
สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวีทย์ จินดาพล)

.....กรรมการ
(ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)

บัณฑิตศึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ **ผู้วิจัย** นางสาวฉัฐหทัย เดโชพัฒนชญานิน **สาขาวิชา** การบริหารและการพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท **พ.ศ. 2556** **อาจารย์ที่ปรึกษา** ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ของเทศบาลตำบลเขาน้อย และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยคือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย จำนวน 374 คน ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมองเห็นปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการรับข้อมูลข่าวสาร และด้านปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลเขาน้อย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือด้านจัดระเบียบสังคม รักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และด้านส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกายตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงทางบวกในทิศทางเดียวกันกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของเทศบาลควรสร้างแรงจูงใจให้แก่ประชาชนได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง

Thesis Title: Participation of People in the Implementation of Three-year Social and Life Quality Strategic Development Plan (2011-2013) of Khao Noi Subdistrict Municipality in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province **Researcher:** Miss Nuthathai Dechopatchayanin **Major:** Urban and Rural Community Development and Administration **Year:** 2013 **Advisor:** Dr. Rungsun Injan

Abstract

This research aimed to: 1) determine participation of people in the implementation and life quality of Khao Noi Subdistrict Municipality, and 2) examine the relationship between people's participation and performance of the implementation of the plan. The samples were 374 household representatives drawn with Taro Yamane's formula from the areas under Khao Noi Subdistrict Municipality. The tool for data collection was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research results were as follows:

1. The participation of people in the implementation of the plan was overall at a high level. The participation with the highest mean score was in the aspect of recognizing the problems, receiving information was at the second, and the personal factor aspect was the lowest. The implementation of the development plan of Khao Noi Subdistrict Municipality was overall at a high level. The aspect with the highest mean scores were the prevention and drug problems. The social order maintaining was at the second, whereas the aspect with the lowest mean score was the promotion of sport and physical activity respectively.
2. There was a positive relationship at a moderate level with statistical significance at 0.05 level between the people's participation and performance of the implementation of the plan.

The finding of this study revealed that the implementation and life quality for municipality to maintain and improve incentives for people to take part promoting a better living quality to continue doing community activities for people to participate in the implementation of the strategic plan.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ จินดาพล ประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งให้ความกรุณา ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนจบ สำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ รวมถึง คณาจารย์ผู้ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณสำนักงานเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่กรุณามอบทุนการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอตอบแทนพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนชี้แนวทางอันเป็นประโยชน์ที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย มาตลอด

ณัฐหทัย เดโชพัฒน์ชญาสิน

พฤศจิกายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(9)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ของการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนา 3 ปี.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือในการวิจัย.....	49
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50

การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิจัย.....	52
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์.....	54
ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของ แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	62
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
การอภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	75
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	79
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	81
ภาคผนวก ง ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	88
ประวัติผู้วิจัย.....	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	24
3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย.....	48
4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมและรายด้าน	54
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมองเห็นปัญหา,	55
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการได้รับ ผลประโยชน์.....	56
4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านแรงกดดัน ทางสังคม.....	57
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านค่านิยมส่วนบุคคล..	57
4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านอำนาจตาม กฎหมาย.....	58
4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านปัจจัยส่วนบุคคล	59
4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านข้อมูลข่าวสาร.....	59
4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านผู้นำชุมชน	60
4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม และคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย.....	61
4.12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย.....	63

สารบัญญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	34
2.2 แผนที่เทศบาลตำบลเขาน้อย.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้มีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบทิศทางและแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายมีกระบวนการที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมอบหมายภารกิจการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนภายในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้งบประมาณและทรัพยากรในการบริหารงานและพัฒนาประเทศลงไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดประโยชน์และส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหากได้มีการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในภาพรวมของจังหวัด

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นเป็นเสมือนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ และศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น ประกอบกับในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวต้องมีความสอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัด ซึ่งจะมีคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ทำหน้าที่การบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับภายในจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการฯ ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการประสานให้แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละระดับภายในจังหวัด มีความประสานเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด/และจังหวัด

ตลอดจนการบูรณาการแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการบูรณาการร่วมกันในการที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้เข้าไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ให้บัญญัติให้ราชการบริหารส่วนกลางต้องถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดหรือแห่งใดที่มีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน 4 ปี สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใดที่ไม่สามารถที่จะรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจภายใน 4 ปี ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน 10 ปี รวมทั้งกำหนดการจัดสรรภาษีอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ.2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในไม่เกิน พ.ศ.2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยเพิ่มสัดส่วนอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอน (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545 : 241) และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 ได้กำหนดให้รัฐสร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนและประชาสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบการติดตามตรวจสอบกำกับดูแลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545 : 199) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาของเทศบาล เพื่อร่วมตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยหน่วยงานภาครัฐและประชาชน อันจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จะมีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินการตามแผน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา และจะต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และจะต้องมีการประสานและบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองในเขตจังหวัด และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด
กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหา และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย การจัดทำหรือการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ส่วนราชการมีหน้าที่ในการส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และให้ส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบว่าภารกิจประเภทใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ และภารกิจใดราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้จัดทำ เพื่อประชาชนจะได้ขอความช่วยเหลือหรือร้องเรียนได้ถูกต้อง ทั้งนี้การบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น การวางแผนถือเป็นกลไกประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องและเหมาะสมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญต่อการวางแผนในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตโดยใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ซึ่งแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดโครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาล

ตำบลเขาน้อยจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากการมีส่วนร่วมถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวม ในฐานะผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เห็นว่าเทศบาลตำบลเขาน้อยเป็นเทศบาลที่มีปัญหาและภารกิจหลาย ๆ ด้านที่ต้องดำเนินการ โดยเฉพาะด้านสังคมและคุณภาพชีวิต แม้ที่ผ่านมาการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ยังไม่มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนเสนอโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการในด้านสังคมและคุณภาพชีวิตมากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้การดำเนินงานด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากส่วนใหญ่ประชาชนมักให้ความสำคัญของปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นอันดับแรก เช่น การสร้างถนน บำรุงหรือซ่อมแซม ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น เนื่องจากประชาชนสามารถมองเห็นการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมได้มากกว่า ทั่วๆ ไปที่ปัญหาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตเป็นปัญหาพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ที่ต้องได้รับการจัดการ ดูแล และช่วยเหลือเช่นเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงสาเหตุที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนที่จะเสนอแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

การวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในมิติของประชาชนเพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ในการกำหนดโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีดำเนินงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การมีส่วนร่วม ได้แก่ การมองเห็นปัญหา การได้รับผลประโยชน์ แรงกดดันทางสังคม ค่านิยมส่วนบุคคล อำนาจตามกฎหมาย ปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลข่าวสาร ผู้นำชุมชน

ตัวแปรตาม คือ ผลสำเร็จของยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ได้แก่ พัฒนาการศึกษาค่าได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของ

ประชาชน ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย จำนวน 5,677 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้จากการคำนวณใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 125 อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ, 2550 : 64) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 374 คน

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่รับผิดชอบของเขตเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2554 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2554

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เทศบาลตำบลเขาน้อย หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวแทนครัวเรือนเป็นหน่วยนับในการวิจัย

แผนพัฒนา 3 ปี หมายถึง แผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเขาน้อย โดยแผนพัฒนา 3 ปี ได้กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาออกเป็น 6 ด้าน คือ (1) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านประสิทธิภาพ การเมืองการบริหาร (5) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน และ (6) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านอุตสาหกรรม การเกษตรและการท่องเที่ยว โดยมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี (พ.ศ.2554-2556) ไว้จำนวน 31 แนวทาง เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านให้บรรลุผลสำเร็จ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีบทบาท ในกระบวนการตัดสินใจ และส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของเทศบาลตำบลเขาน้อย

และส่งผลทำให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทสูง และเกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา ทั้งยังเป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ รวมถึงช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่ย่ำแย่ที่สุด นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม

การมีส่วนร่วม หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยจูงใจ สนับสนุน หรือผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2558) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งปัจจัยการมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย (อ้างถึงในเดชา เลิศวิทย์, 2540 : 43)

การมองเห็นปัญหา หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและได้รับการให้ความสำคัญจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

การได้รับผลประโยชน์ หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันเกิดจากกิจกรรมโครงการของเทศบาลตำบลเขาน้อย

แรงกดดันทางสังคม หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากบริบทแวดล้อมของพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย

ค่านิยมส่วนบุคคล หมายถึง ความเชื่อ อุดมการณ์ และขนบธรรมเนียมภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย

อำนาจตามกฎหมาย หมายถึง แนวทางในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมที่เทศบาลตำบลเขาน้อยจัดขึ้น

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย

ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของเทศบาลตำบลเขาน้อย

ผู้นำชุมชน หมายถึง ประธานกรรมการชุมชน หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าคุ้ม รวมถึงผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำในชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเขาน้อย

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งประกอบด้วย (1) พัฒนาการศึกษาค้นคว้าให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น (2) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน (3) อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น (4) พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน (5) ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน (6) ดำเนินการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด (7) พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ (8) ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย (9) จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย (10) ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน (11) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

พัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลให้มีคุณภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน หมายถึง เทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการส่งเสริมสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลได้รับ

อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาล อนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้

พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน หมายถึง การพัฒนาระบบการส่งเสริมระบบสาธารณสุขเพื่อดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชนเขตเทศบาล

ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน หมายถึง การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเองเกี่ยวกับสุขภาพ การป้องกันติดต่อ และโรคไม่ติดต่อ เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่ดี

ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง เทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการดำเนินงานดูแลส่งเสริมให้ประชาชน เยาวชนในเขตเทศบาล มีกิจกรรมได้แก่ การเล่นกีฬา เพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด

พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ หมายถึง เทศบาลมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เสริม โดยการสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่ม OTOP ในเทศบาล

ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเขาน้อย ได้ออกกำลังกาย เช่น การเดินแอโรบิก

จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย หมายถึง เทศบาลเขาน้อยมีศูนย์การป้องกัน รักษาความสงบภายในชุมชน มีการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

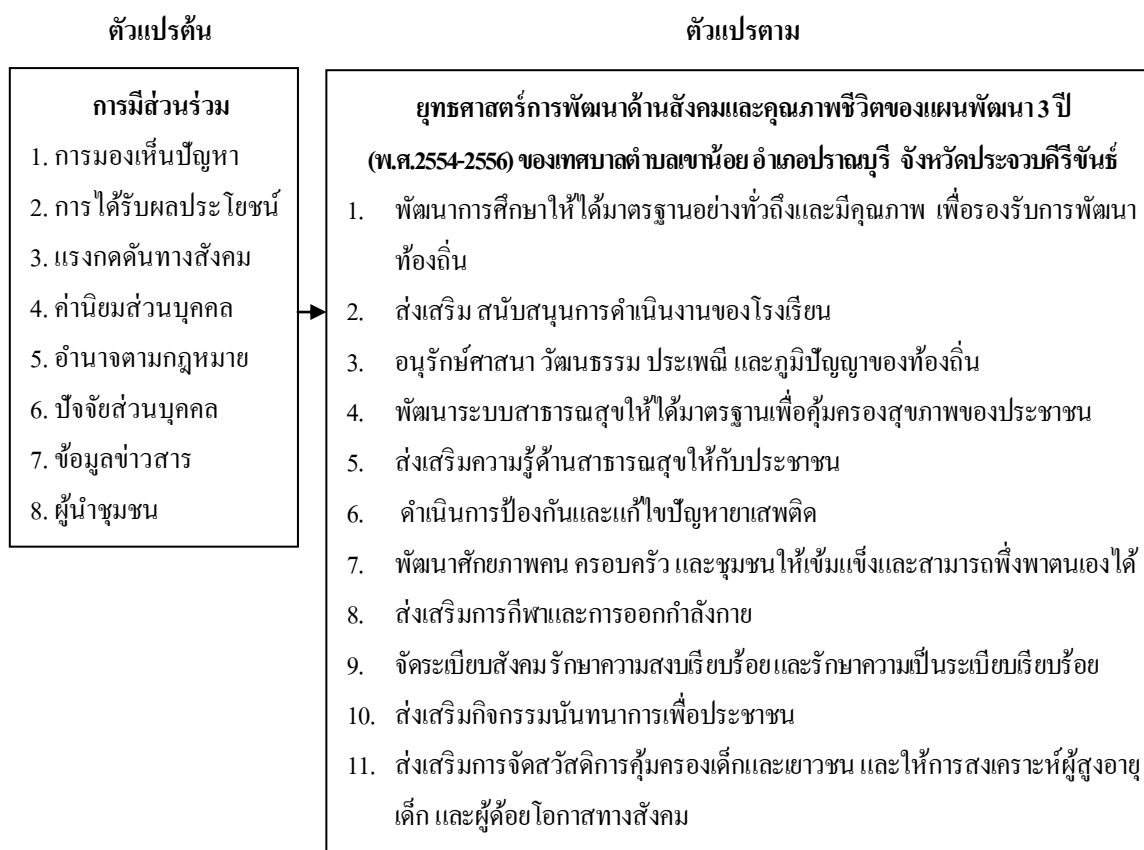
ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน หมายถึง เทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้จัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลมาออกกำลังกาย และทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ

ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม หมายถึง เทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และให้เบี้ยยังชีพผู้ด้อยโอกาสในเขตเทศบาลอย่างทั่วถึง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดที่เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัย การมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย มาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะช่วยทำให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ในเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาระดับการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น
3. ผลการวิจัยสามารถนำไปสู่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
4. นำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาต่อ และเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ อย่างเหมาะสม และเพื่อเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจต้องการนำ ข้อค้นพบจากการวิจัยไปพัฒนาต่อขุดต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นพื้นฐานกรอบแนวคิดของการศึกษา ซึ่งแบ่งเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนา 3 ปี
4. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ถือเป็นหลักการที่เป็นสากลที่นานาอารยประเทศได้ให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาทั้งด้านการเมืองและการปกครองให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นหลักการสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐเกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน โดยให้ความสำคัญแก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังช่วยลดการต่อต้านจากประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียได้อีกด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนยังได้ช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับสูง และยังช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ให้เกิดความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง มากกว่าการพึ่งพาความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว

ถวิลวดี บุรีกุล (2552) ได้กล่าวสรุปถึงการเปลี่ยนผ่านของการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2489 ถึงปี พ.ศ.2549 ดังนี้

ในช่วงปี พ.ศ.2489 ถึงปี พ.ศ.2519 ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มแรกของการแสวงหารูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งในช่วงที่สังคมไทยกำลังล้มลุกคลุกคลาน ดังนั้นประชาชนจึงมีส่วนร่วมได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ซึ่งมีสาเหตุจากการยุบสภาหรือการปฏิวัติรัฐประหาร ในช่วงนี้ ประชาชนถูกรอบงำทางความคิด ทำให้ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลที่แท้จริงอย่างทั่วถึง และทันต่อสถานการณ์ ซึ่งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ การตัดสินใจร่วมในการกำหนดนโยบายของภาครัฐอยู่ในระดับน้อยมาก

ในช่วงปี พ.ศ.2420 ถึงปี พ.ศ.2539 เป็นช่วงของการเข้าสู่กระแสการเป็นประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และกระแสดังกล่าวได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น แต่ช่องทางต่าง ๆ ในการเข้ามีส่วนร่วม ยังไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายได้นอกจากการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามในช่วงนี้กระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เข้ามามีบทบาทโดยปรากฏในองค์กรพัฒนาภาคเอกชน เช่น การให้ความเห็นของนักวิชาการและตัวแทนภาคประชาชนต่อรัฐสภาในเรื่องการสร้างเขื่อนแม่น้ำโจน ซึ่งส่งผลให้เกิดการยกเลิกโครงการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการมีส่วนร่วมรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 ที่นำมาสู่การปฏิรูปการเมืองและการร่างรัฐธรรมนูญที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทำให้ประชาชนในสังคมไทยมีความตื่นตัวในทางการเมืองมากขึ้น ในยุคนี้ถือได้ว่าการมีส่วนร่วมยังคงมีอยู่ในระดับน้อย กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้เรื่องนโยบายต่าง ๆ ของรัฐในระดับน้อย โดยสื่อต่าง ๆ ยังคงเป็นสื่อของภาครัฐ จึงทำให้ข้อมูลที่นำมาเปิดเผยจึงเป็นข้อมูลเพียงบางส่วนที่เน้นการประชาสัมพันธ์มากกว่าการสร้างการมีส่วนร่วม

ในช่วงปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ.2549 ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีเจตนารมณ์ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทุกระดับตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมให้ข้อมูล การร่วมให้คำปรึกษาหรือการร่วมตัดสินใจในนโยบาย การร่วมติดตามตรวจสอบประเมินผลนโยบาย และการร่วมถอดถอนผู้ทุจริต รวมถึง รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนสามารถเสนอข้อกฎหมายและข้อบัญญัติของแต่ละท้องถิ่นได้ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีปัญหาในเรื่องการรับรู้และสิทธิของประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วม ตลอดจนผู้มีอำนาจยังมีได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติในการยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร จึงทำให้การออกกฎหมายหลายฉบับไม่มีความสอดคล้องกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และอาจกล่าวได้ว่ายุคนี้เป็นยุคที่ประชาชนเริ่มเรียนรู้เรื่องการมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะการตระหนักถึงสิทธิของตนที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ รูปแบบการมีส่วนร่วมเริ่มมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ทั้งในการเลือกตั้ง การเข้าร่วมประชุม การรวมกลุ่มประชาสังคม การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมถึง มีการร้องเรียนผ่านองค์กรอิสระมากขึ้น

ความหมายของการมีส่วนร่วม

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2551 : 16) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการบริหาร การปกครองประเทศที่มุ่งเน้นการลดบทบาทของรัฐลง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคธุรกิจ เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงหมายถึงการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีใช้เพียง ภาคประชาชน แต่ยังคงหมายถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนิน โครงการหรือนโยบายสาธารณะบางประเภทของรัฐ การกระจายอำนาจและการมอบอำนาจให้กับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและการประสานงานพัฒนาร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ อีกด้วย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 104) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับ โครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่ เริ่มแรกจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าแนวคิดการมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตัวของชุมชนเองได้ และ ในการอธิบายการมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องอธิบายระดับของการมีส่วนร่วม เพื่อที่จะชี้ให้เห็น ความสามารถของชาวบ้านในการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับใดบ้าง

คริตัน (Creighton, 1996 อ้างถึงใน ตะวัน ตรีการฤกษ์, 2552 : 7) ได้ให้นิยามว่า การมีส่วนร่วม ของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดี ขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คน

อรพินท์ สพฤกษ์ชัย (2550) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการแสดงทัศนะ ร่วมเสนอ ปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

สถาบันพระปกเกล้า (2552) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิด

โอกาสให้มีส่วนร่วมในการ คิตรีเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

เสรี พงศ์พิศ (2548) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทุน ของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่เพียงการเลือกตั้งแล้วก็ปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งไปดำเนินการทุกอย่างทุกเรื่อง แต่ภายหลังการเลือกตั้งประชาชนจะมีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการชุมชนและจัดการชีวิตของตนเอง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2553) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจขององค์กร การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ที่เป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา ทั้งยังเป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ รวมถึงช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่ร้ายแรงที่สุด นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม

จากแนวคิดทางวิชาการที่กล่าวถึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ และส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและบทบาทของภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจากเดิมอยู่ในระดับการปรึกษาหารือได้เพิ่มระดับเป็นหุ้นส่วนกับภาคประชาชน ทำให้ตัวแทนภาคประชาชนได้เข้ามามีบทบาทสูง และเกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคต

หลักของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม มีที่มาจากหลักการและกฎหมายสำคัญ ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2553)

มาตรา 55 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือ

ข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินการ โครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณา ภายในเวลาอันสมควร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 60 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมาย และกฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา 61 บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอ ให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลผู้ให้ข้อมูลโดยสุจริตแก่องค์กรตรวจสอบ

การใช้อำนาจรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 65 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 66 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ จะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การ องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ สิทธิของบุคคลชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองนี้ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 86 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนดำเนินการตามแผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ โดยต้องจัดให้มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนการจัดทำบริการสาธารณะ และต้องจัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น และผลการตัดสินใจของรัฐได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น และต้องไม่กระทำการที่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงการดำเนินงานของสื่อมวลชนทั้งของรัฐและเอกชนในการเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร

(4) จัดให้มีมาตรฐานกลางในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และให้มีการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกระดับที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(6) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 ได้มีการนำแนวความคิดเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยการมุ่งถึงประสิทธิภาพของรัฐและการบริหารเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยปรากฏในมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ที่ระบุว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ได้นำมาใช้ เป็นหลักในการพัฒนาระบบราชการ

สาระสำคัญของมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการบริหารเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานที่ชัดเจนนั้น ได้นำไปสู่การกำหนดคกกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้กิจการของรัฐเกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้จากสาธารณะ

3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกส่วนราชการต้องนำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติตาม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

3.1 รัฐจะสามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละปี ที่ชัดเจน และมีกลไกที่จะพัฒนาองค์กรของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้

3.2 ส่วนราชการและข้าราชการจะมีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐาน ที่ชัดเจน มีความโปร่งใส สามารถวัดผลการดำเนินงานได้

3.3 ประชาชนจะได้รับการบริการที่รวดเร็ว สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ และมีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ

4. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2551-พ.ศ.2555) เป็นการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่ต่อเนื่องจาก แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2546-พ.ศ.2550) มีวิสัยทัศน์ของการพัฒนาระบบราชการ คือ “ระบบราชการไทยมุ่งเน้นประโยชน์สุขของประชาชน และรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ มีขีดสมรรถนะสูงสามารถเรียนรู้ ปรับตัว และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล” โดยให้ประชาชนเป็น “ศูนย์กลาง” ในการทำงาน โดยจะต้องรับฟังความคิดเห็น ตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกขั้นต้นและภาระในการติดต่อของประชาชน มีระบบการแก้ไขปัญหาและรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามมีปัญหาและความเดือดร้อน ทั้งนี้ ก.พ.ร. ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 4 ประการ คือ

4.1 ยกระดับการให้บริการและการทำงาน เพื่อตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อน หลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

4.2 ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

4.3 มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง บุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ คิดริเริ่ม เปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ

4.4 สร้างระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี เกิดความโปร่งใส มั่นใจ และสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อประชาชน และต่อสังคมโดยรวม

ความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

ชินรัตน์ สืบสม (2548 : 251) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่มีต่อประชาชน และการบริหารงานของภาครัฐไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนในทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ ได้รับการพัฒนา เป็นศูนย์กลางการพัฒนา และผลลัพธ์การพัฒนาจะดีขึ้น อีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่าย

เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น รวมถึงเป็นการส่งเสริมการพัฒนาจากล่างขึ้นบนและส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

เครตัน (Creighton, 1996 อ้างถึงในวรรณภา พลเดช, 2550 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณะชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการนั้น ๆ ได้เสมอ สาธารณะชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจปิดบังไม่ให้เห็นถึงทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทน วิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณะชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการหรือโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่เมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาว และการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งอาจมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจ และเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว ก็ย่อมต้องการเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติเท่านั้น แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า “กรณีที่ร้ายแรงที่สุด” บางครั้งเมื่อความขัดแย้งนำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์ มันจะยากยิ่งขึ้นในการที่จะแก้ปัญหาประเด็นนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม ไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือ จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน ซึ่งให้สาธารณชน มีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

7. การคาดคะเนความหวังกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชนในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชน เขาจะค่อยๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความหวังกังวลของสาธารณชน และต่อกรที่ว่าสาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กร ส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพูดคุยกันภายใน เพื่อที่เจ้าหน้าที่จะเกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการ และการตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้น อาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างเป็นทางการ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่าเดิม ผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจ โดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

สถาบันพระปกเกล้า (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วม คือ การก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน ช่วยให้เกิดความกระฉับในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ
2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การให้ประชาชนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นในการดำเนินงาน สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายได้
3. ช่วยสร้างฉันทามติ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกัน

4. ช่วยเพิ่มระดับความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และเกิดความร่วมมือเป็นอย่างดี

5. ช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง

6. ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม

ปัจจัยการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์การในปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ซิงห์ (Singh, อ้างถึงใน ตะวัน ตรีการฤกษ์, 2552 : 43) ได้สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสังคมไว้ว่า มีปัจจัยมากที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับการมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่ อายุ เพศ สุขภาพ ระยะเวลาอาศัยในชุมชน ระยะห่างของการตั้งบ้านเรือน ขนาดของครอบครัว มาตรฐานทางสังคมของประชาชน ระดับการศึกษา ระดับความเป็นอยู่ การครอบครองที่ดิน ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ และสัญชาติ พื้นเพทางครอบครัว ลำดับชั้นทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล การปรับตัวทางสังคม ความสนใจ ความเฉลียวฉลาด การอบรมทางพฤติกรรม ทักษะคิด ข่าวสารและการติดต่อสื่อสาร ความเชื่อศาสนา ค่านิยมทางสังคม ความเชื่อในตนเอง ความเชื่อและการแสดงออกทางพฤติกรรม ความพึงพอใจ การเป็นผู้นำ และการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรม

เครตัน (Creighton, 1996 อ้างถึงในวรรณภา พลเดช, 2550 : 158-161) พบว่า การที่ประชาชนจะพิจารณาว่าจะเลือกเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือไม่นั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ประการคือ

1. ความใกล้ชิดปัญหา
2. ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ
3. การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ
4. ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม
5. ค่านิยม
6. อำนาจที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมาย

รีดเดอร์ (Reeder, 1987 อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 17) กล่าวว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของประชาชนมาจากปัจจัยหลายด้าน คือ

1. ปัจจัยที่ดึงดูดให้เกิดการกระทำ ได้แก่ เป้าหมาย (Goals) ความเชื่อ (Belief orientation) ค่านิยม (Value Standards) นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habits and Custom)
2. ปัจจัยผลักดันให้เกิดการกระทำ ได้แก่ ความคาดหวัง (Expectations) ข้อผูกพัน (Commitments) และการบังคับ (Force)

3. ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ โอกาส (Opportunity) ความสามารถ (Ability) การสนับสนุน (Support) เป็นแรงกระตุ้นให้คนกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป

โรเจอร์ (Roger, 1978 อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 33-34) กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเป็นตัวตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมกับชุมชน คือ

1. ปัจจัยช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารใน 2 ลักษณะ คือ

1.1 ช่องทางการสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือประเภทอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ กระจายข่าวสาร สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้

1.2 ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว (Person Characteristic) ประกอบด้วย อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ขนาดที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึงระดับการศึกษา แม็คคอสกี (McCosky, 2004 อ้างถึงในพัชรี สิโรต และคณะ, 2551 : 30-33) ได้แบ่งชุดตัวแปรของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม (The Social Environment) ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ การเลื่อนฐานะทางสังคม และถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

2. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychological Variables) การเข้าร่วมทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้ ขึ้นอยู่กับว่า ได้ให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่ผู้เข้าร่วมอย่างไรบ้าง โดยเชื่อกันว่ามนุษย์เข้าร่วมทางการเมืองเพื่อสนองความต้องการต่างๆ ของเขา ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้ คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ (Personality Traits) บางอย่างมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งผู้ที่คุณลักษณะเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมือง สูงกว่าผู้ที่ขาดคุณลักษณะดังกล่าว

3. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (The Political Environment) ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง (Situational Factors) ระบบพรรคการเมือง (The Party System) การรณรงค์หาเสียง (The Campaign) อุดมการณ์ทางการเมือง (Issues and Ideology)

นอกจากนี้นักวิชาการอีกหลายท่านได้กล่าวถึง เงื่อนไขที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977 : 17-19) เสนอว่า เงื่อนไขแวดล้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1. ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจาก ความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยี ทรัพยากรที่ต้องการ ลักษณะประโยชน์ที่ได้รับ ความเชื่อมโยงของโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ การเข้าถึงการบริหารจัดการ โครงการ และการครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานโครงการ

2. สภาพแวดล้อมของงานหรือกิจกรรมตามโครงการ ในปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1981 อ้างถึงในวรรณภา พลเดช, 2550 : 23) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขเบื้องต้นที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการ คือ

1. รัฐบาลจะต้องมีการยอมรับในแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนในเบื้องต้น และได้บรรจุหลักการนี้ไว้ในแผนหรือนโยบายในระดับต่าง ๆ ด้วย

2. ประชาชนต้องมีพื้นฐานองค์กรประชาชนที่สามารถเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลอื่น ๆ ได้

3. ประชาชนต้องมีอิสระในความคิดริเริ่มและในการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมของตนเอง

4. ชุมชนต้องมีการไหลเวียนของข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะหลักการและปรัชญาของการพัฒนา เทคนิค วิธีการในการจัดสรรทรัพยากร และความรู้ทางการบริหารงาน

5. ชุมชนจะต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและความคิด เทคนิคที่จำเป็น (โดยเฉพาะในระยะแรก)

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2546 : 130-132) ได้สรุปถึงเงื่อนไขที่ส่งผลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้น โดยแบ่งเป็น 6 เงื่อนไข คือ

1. เงื่อนไขทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

2. เงื่อนไขของโครงการพัฒนา

3. เงื่อนไขของนักพัฒนา

4. เงื่อนไขของผู้นำ

5. เงื่อนไขทางการบริหารจัดการ

6. เงื่อนไขทางสังคมและจิตวิทยา

จากการทบทวนแนวคิดทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อนำมาใช้เป็นชุดตัวแปรในการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	Singh	Creighton	Reeder	Roger	Mc Cosky	Cohen & Uphoff	UN	ปาริชาติ
การมองเห็นปัญหา	✓	✓	-	-	-	-	ความคิดริเริ่ม	-
การได้รับผลประโยชน์	✓	✓	ผลักดัน	-	-	✓	สนับสนุนจากรัฐ	โครงการ
แรงกดดันทางสังคม	✓	✓	ผลักดัน	-	บริบท	บริบท	-	บริบท
ค่านิยมส่วนบุคคล	✓	✓	ดึงดูด	-	อุดมการณ์	-	-	-
อำนาจตามกฎหมาย	✓	✓	สนับสนุน/ ผลักดัน	-	-	โอกาส การเข้าถึง	นโยบายรัฐ	การบริหารจัดการ
ปัจจัยส่วนบุคคล	✓	-	-	✓	✓	✓	ศักยภาพ	-
ข้อมูลข่าวสาร	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-
ผู้นำ	✓	-	✓	-	✓	-	-	✓

ดังนั้นตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงประกอบด้วย

การมองเห็นปัญหา หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและได้รับการให้ความสำคัญจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะได้รับการแก้ไขปัญหาด้วยความคิดและการตัดสินใจเพื่อนำไปกำหนดกิจกรรมของประชาชน และรวมไปถึงการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมที่เทศบาลตำบลเขาน้อย นำมาใช้แก้ไขปัญหานั้นอีกด้วย

การได้รับผลประโยชน์ หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันเกิดจากกิจกรรมโครงการของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งถือเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วม

แรงกดดันทางสังคม หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากบริบทแวดล้อมของพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อยได้ส่งผลให้ประชาชนต้องเข้าร่วมในกิจกรรม ซึ่งแรงผลักดันนั้นอาจเกิดจากการลุกลามของสภาพปัญหาในสังคม หรือเกิดจากความต้องการของเสียงส่วนใหญ่ในสังคม รวมถึง

กระแจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของสังคมนั้น ที่ทำให้ทุกฝ่ายต้องเข้ามาร่วมมือแก้ไข ปัญหา

ค่านิยมส่วนบุคคล หมายถึง ความเชื่อ อุดมการณ์ และขนบธรรมเนียมภายในพื้นที่ รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งเป็นเสมือนแรงดึงดูดที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่จัดขึ้น

อำนาจตามกฎหมาย หมายถึง แนวทางในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาส ให้ประชาชน ได้ร่วมกิจกรรมที่เทศบาลตำบลเขาน้อยจัดขึ้น ซึ่งปัจจัยนี้เป็นเสมือนแรงสนับสนุนและ แรงผลักดันที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมในทุกระดับ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่รับผิดชอบ ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ช่วงอายุ ประสบการณ์ในการเข้ามีส่วนร่วม ความผูกพันต่อชุมชน ระดับการศึกษา

ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล เขาน้อย เพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูล ข่าวสารจะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น

ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้นำในชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาล ตำบลเขาน้อย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุน ผลักดัน และกระตุ้นใจใจเพื่อให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ปัญหาการมีส่วนร่วม

วุฒิสาร ตันไชย (2546 : 105-112) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้ามา มีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร นั้นเป็นเพราะเหตุดังนี้

1. ทักษะของประชาชนที่มีต่อการเมือง คิดว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ตอบสนอง ความต้องการของคนในท้องถิ่น มองการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ไม่ใช่เรื่องของประชาชน
2. ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อท้องถิ่นและความเป็นท้องถิ่น กล่าวคือ คนไทยขาด Civic Culture ขาดความรู้สึกผูกพันกับท้องถิ่น ไม่สนใจติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการและพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า
3. วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น คือชาวบ้านจะมีความประณีประนอมสูงเพราะ มีความสัมพันธ์ในเครือญาติ และมีความเกรงใจ ประกอบกับชาวบ้านมีการพูดคุยกันเมื่อเกิดปัญหา
4. วัฒนธรรมการยึดตัวบุคคล เป็นผลมาจากสังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ ประชาชนขาด ความรู้ที่แท้จริงทำให้ถูกชี้นำและขาดอิสระในการตัดสินใจ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2546 : 42) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสถานการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการสาธารณะของประเทศไทย โดยสรุปว่ามีปัญหาและอุปสรรคและทำให้การดำเนินโครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใสอาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ประชาชนยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึก ซึ่งหมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม เรื่องปัจเจกบุคคล แต่ละคนอาจมองการบริหารกิจการสาธารณะในลักษณะที่ว่ามิใช่บทบาทหน้าที่ของตน องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการให้กับประชาชน อีกประเด็นหนึ่งประชาชนอาจมองว่าตนเองมิได้มีส่วน ได้ส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่อาจทำให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์อะไร

2. ระบบราชการเดิมไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งระบบราชการยังไม่กระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการมองว่าประชาชนเป็นเพียงผู้รับผลประโยชน์ การเข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้งานล่าช้า รุนแรง และไม่ทันการ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2550 : 29) กล่าวว่าไว้ว่า ที่ผ่านมามีการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองตนเองโดยทางอ้อม คือ ผ่านสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือฝ่ายบริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนซึ่งระบบนี้ทำให้ประชาชนห่างเหินกิจกรรมของท้องถิ่นตน โดยกิจกรรมของท้องถิ่นเป็นเรื่องของ “นักการเมืองท้องถิ่น” เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นหลายประการ คือ

1. เมื่อประชาชนรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองท้องถิ่นเท่านั้น เขาจะไม่มีความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นของตน การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการเสียสละเพื่อท้องถิ่นจึงไม่มี

2. การห่างเหินจากท้องถิ่นของประชาชน ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นขาดตรวจสอบจากประชาชนการดำเนินงานจึงเกิดการบกพร่องขึ้นได้ง่าย จนถึงขั้นทุจริต คอร์รัปชัน แม้จะมีการตรวจสอบฝ่ายบริหารจากสภาท้องถิ่น แต่ก็ไม่มีประสิทธิภาพมากนัก

จันทนา สุทธิจารี (2545 : 427-429) กล่าวว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยยังคงมีในประเด็นดังนี้

1. การเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งในประชาชนกลุ่มชั้นกลางขึ้นไปปฏิเสธที่จะมีส่วนร่วมในรูปแบบที่เป็นทางการ เนื่องจากปัญหาจากการขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อพฤติกรรมของนักการเมืองและพรรคการเมือง อีกทั้งวิถีชีวิตในโลกเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ทำให้ขาด “สาธารณประโยชน์จิต” คือ มองเห็นประโยชน์ส่วนตน มากกว่าส่วนรวมส่วนประชาชน ที่เป็นกลุ่มคนระดับล่างนั้นจะขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยเหตุจากฐานะยากจน ขาดการศึกษา ขาดโอกาสการประกอบอาชีพ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงสัญลักษณ์ โดยปราศจากความตระหนักรู้ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง หรือเป็นการมีส่วนร่วมเพราะอิทธิพลของปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่นการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมามากมาย เช่น การทุจริต คอร์รัปชัน

3. การมีส่วนร่วมอย่างไม่มีระบบ เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงทำลายความสงบสุขของสังคมและพัฒนาการทางการเมือง

4. การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการที่มากเกินไป เนื่องจากการใช้นโยบายที่เกิดผลกระทบกับประชาชน ทำให้เกิดภาวะกดดันข้อจ้อใจจนต้องลุกออกมาเรียกร้อง กดดัน และเผชิญหน้ากับอำนาจรัฐ โดยการก่อม็อบ การประท้วง จนอาจเกิดการเคลื่อนย้ายอำนาจทางการเมืองโดยวิถีทางนอกระบบประชาธิปไตย

5. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการจัดตั้งเพื่อผลประโยชน์แอบแฝง เป็นการระดมสรรพกำลังทางการเมืองของประชาชนมาเป็นฐานรองรับอำนาจหรือวัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายอำนาจทางการเมืองของนักการเมือง หรือพรรคการเมือง

6. วิธีคิดหรือพฤติกรรมของบุคลากรของรัฐ โดยมองเห็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้วยการชุมนุมประท้วง ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านนโยบายของรัฐ เป็นพฤติกรรมของการก่อความไม่สงบ วุ่นวายเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของรัฐบาล

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายการตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีชีวิตที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปแบบหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะถือเป็นภารกิจด้านการบริการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้แก่ประชาชน รูปแบบของการให้บริการสาธารณะขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของส่วนราชการ

ประเภทของบริการสาธารณะ

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547) ได้กล่าวถึงประเภทของบริการสาธารณะไว้ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะของบริการสาธารณะ โดยกล่าวว่า ระบบกฎหมายปกครองฝรั่งเศสว่า ได้มีการแบ่งบริการสาธารณะออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.1 บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง ได้แก่ กิจกรรมที่โดยสภาพแล้ว เป็นงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการดูแลรักษาความปลอดภัยและความสงบสุขของชุมชน บริการสาธารณะประเภทนี้ฝ่ายปกครองต้องอาศัย “อำนาจพิเศษ” ตามกฎหมายมหาชนในการจัดทำบริการสาธารณะทางปกครองส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่รัฐจัดทำให้ประชาชนโดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทน เนื่องจากกิจกรรมของบริการสาธารณะทางปกครองเป็นเรื่องที่เป็นหน้าที่เฉพาะ ของฝ่ายปกครองที่ปกครอง ที่ต้องอาศัยเทคนิคพิเศษในการจัดทำ รวมทั้ง “อำนาจพิเศษ” ของฝ่ายปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะด้วย ดังนั้น ฝ่ายปกครองจึงไม่สามารถมอบบริการสาธารณะประเภทนี้ให้องค์กรอื่นหรือเอกชน เข้ามาดำเนินการแทนได้ ซึ่งบริการสาธารณะทางปกครองดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบภายในประเทศ การป้องกันประเทศและการคลัง เป็นต้น แต่เดิมนั้นบริการสาธารณะทุกประเภท จัดว่าเป็นบริการสาธารณะทางปกครองทั้งสิ้น แต่ต่อมาเมื่อกิจกรรมเหล่านั้นมีมากขึ้นและมีรูปแบบและวิธีการในการจัดทำที่แตกต่างกันออกไปจึงเกิด “ประเภท” ใหม่ๆ ของบริการสาธารณะขึ้นมาอีก

1.2 บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมเป็นบริการสาธารณะอีกประเภทหนึ่งที่ฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการแต่มีลักษณะคล้ายกับการดำเนินการให้บริการของเอกชน ข้อแตกต่างระหว่างบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองกับบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมนั้นมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ

1.2.1 วัตถุประสงค์แห่งบริการ บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองจะมีวัตถุประสงค์แห่งบริการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์แห่งบริการทางด้านเศรษฐกิจเหมือนกับวิสาหกิจเอกชน คือ เน้นทางด้านการผลิต การจำหน่าย การให้บริการ และมีการแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่ได้รับ ดังเช่นกิจการของเอกชน

1.2.2 วิธีปฏิบัติงาน บริการสาธารณะที่มีลักษณะการปกครองจะมีวิธีปฏิบัติงานที่รัฐสร้างขึ้นมาเป็นแบบเดียวกัน มีระบบบังคับบัญชาซึ่งใช้กับผู้ปฏิบัติงานทุกคน ในขณะที่บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมจะมีวิธีปฏิบัติงานที่สร้างขึ้นมาจากตัวเองแตกต่างไปจากการบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ

1.2.3 แหล่งที่มาของเงินทุน บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองจะมีแหล่งที่มาของเงินทุนจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียว โดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบเงินทุนอย่างเดียวกว้ทั้งหมดที่นำมาใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมนั้น แหล่งรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากค่าตอบแทนที่เรียกเก็บจากผู้ใช้บริการ

นอกจากลักษณะสำคัญทั้งสามประการที่ใช้เป็นตัวแบ่งประเภทของบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมแล้ว นักทฤษฎีกฎหมายมหาชนฝรั่งเศสหลายคนยังมองอีกว่า สถานภาพของผู้ใช้บริการสาธารณะทั้งสองประเภทยังมีความแตกต่างกันอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ให้บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางการปกครองนั้น สถานภาพของผู้ใช้บริการจะถูกกำหนดโดยกฎข้อบังคับทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดองค์กร การจัดองค์กรและการปฏิบัติงาน การใช้บริการสาธารณะประเภทนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการจะมีลักษณะเป็นนิติกรรมที่มีเงื่อนไข (Acte Condition) ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้ให้บริการของบริการสาธารณะประเภทอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมจะมีลักษณะเป็นสัญญาตามกฎหมายเอกชน การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญสูงสุดในการสร้างความมั่นคงและมั่งคั่ง

2. แบ่งตามองค์กรที่จัดบริการสาธารณะ กล่าวว่า โดยปกติการจัดทำบริการสาธารณะนั้น ส่วนใหญ่รัฐเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดทำ โดยใช้อำนาจภายในฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดทำ แต่ต่อมารัฐก็ได้เพิ่มวิธีการจัดทำบริการสาธารณะขึ้น โดยจัดตั้งเป็นองค์กรของรัฐประเภทพิเศษขึ้นมาทำหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะเฉพาะประเภท และต่อมาเมื่อมีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นเต็มรูปแบบในปี ค.ศ.1982 จึงมีการมอบบริการสาธารณะหลาย ๆ ประเภทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปทำแทนรัฐ และนอกจากนี้ในระยะหลัง ๆ บริการสาธารณะมีมากประเภทขึ้น บางประเภทต้องใช้กำลังคน กำลังทรัพย์ รวมทั้งเทคโนโลยีระดับสูงมาดำเนินการจัดทำ แต่เนื่องจากบริการสาธารณะประเภทดังกล่าวเป็นบริการสาธารณะซึ่งโดยสภาพแล้ว ฝ่ายปกครองไม่จำเป็นต้องทำเองก็ได้ จึงเกิดการ “มอบ” บริการสาธารณะบางประเภทให้เอกชนไปดำเนินการแทนฝ่ายปกครอง โดยฝ่ายปกครองเข้าไปควบคุมดูแลการจัดทำบริการสาธารณะโดยเอกชน เพื่อให้การบริการที่เกิดขึ้นอยู่ในมาตรฐานเดียวกับที่ฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดทำ

2.1 การบริการสาธารณะที่จัดทำโดยรัฐ เป็นบริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจการจัดทำของรัฐ จะต้องเป็นบริการสาธารณะที่เมื่อมีการพิจารณาจากสภาพของบริการสาธารณะนั้นแล้ว

เป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงผู้เดียวที่จะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำหรือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศอย่างทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นในปี ค.ศ.1982 ก็ได้มีการมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะบางประเภทให้แก่องค์กรส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ ดังนั้นบริการสาธารณะที่จัดทำโดยรัฐจึงมีสองประเภทคือ บริการสาธารณะระดับชาติ และบริการสาธารณะระดับท้องถิ่น

2.1.1 บริการสาธารณะระดับชาติ (Les Services Publics Nationaux) ได้แก่ บริการสาธารณะที่เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องเป็นผู้จัดทำอันได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม รวมทั้งการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม การบริการสาธารณะระดับชาติเป็นบริการสาธารณะที่รัฐจัดทำอย่างทั่วถึงตลอดทั้งประเทศสามารถแบ่งได้ 7 ประเภทด้วยกัน คือ (1) บริการสาธารณะทางด้านยุติธรรม (2) บริการสาธารณะทางด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของสังคม (3) บริการสาธารณะทางด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ (4) บริการสาธารณะทางด้านการศึกษาของชาติ (5) บริการสาธารณะทางด้านสังคม (6) บริการสาธารณะทางด้านวัฒนธรรม (7) บริการสาธารณะทางด้านการท่องเที่ยว

2.1.2 บริการสาธารณะระดับท้องถิ่น (Les Services Publics Locaux) ได้แก่ บริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการจัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Les Collectivités Locales) บริการสาธารณะที่ดำเนินการจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีอยู่ด้วยกันสองประเภท คือ บริการสาธารณะระดับชาติซึ่งมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ กับ บริการสาธารณะซึ่งเป็นหน้าที่แท้ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ระดับ อันได้แก่ บริการสาธารณะระดับเทศบาล บริการสาธารณะระดับจังหวัด และบริการสาธารณะระดับภาค โดยมีกฎหมายแบ่งแยกหน้าที่แต่ละประเภทบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะซึ่งเป็นหน้าที่แท้ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ (1) บริการสาธารณะทางด้านสุขอนามัย (2) บริการสาธารณะทางด้านเศรษฐกิจ (3) บริการสาธารณะทางด้านสังคมและการศึกษา และ (4) บริการสาธารณะทางด้านวัฒนธรรม

2.2 บริการสาธารณะที่จัดทำโดยเอกชน โดยเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะได้ 2 กรณี คือ (1) การมีส่วนร่วมทางอ้อม ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะโดยรัฐด้วยวิธีการเลือกตั้ง คณะที่ปรึกษา และการร่วมให้ความเห็น และ (2) การมีส่วนร่วมทางตรง บริการสาธารณะเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐที่จะจัดทำแต่ต่อมาเมื่อรัฐมีภาระมากขึ้นกิจการบางอย่างรัฐไม่จำเป็นต้องจัดทำเองเพราะเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การใช้อำนาจของรัฐ กิจการบางอย่างต้องใช้เงินลงทุนมาก ต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ ซึ่งทำให้รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างดีและรวดเร็วทันความต้องการของผู้ใช้บริการสาธารณะ จึงเกิดการมอบบริการ

สาธารณะให้เอกชนซึ่งมีความสนใจและความพร้อมเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะแทนรัฐ โดยเอกชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะได้ในกรณีการสัมปทาน และองค์กรวิชาชีพ

การจัดการบริการสาธารณะของส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในงานวิจัย ในที่นี้ผู้วิจัยจะอธิบายเฉพาะในงานบริการสาธารณะของส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีโครงสร้างและบทบาทภารกิจในการบริการสาธารณะ ดังนี้

1. บทบาทภารกิจในการบริการสาธารณะตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดให้บริการแก่ประชาชนไว้ดังนี้

1.1 หน้าที่บังคับจะต้องปฏิบัติ

1.1.1 กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 ซึ่งบังคับให้เทศบาลมีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) การจัดให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3) การรักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้ง

การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- (4) การป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5) การจัดให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) การจัดให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

- (9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

- (10) หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งคำสั่งกระทรวงมหาดไทย หรือกฎหมายบัญญัติให้เป็น

หน้าที่ของเทศบาล

1.2 มาตรา 54 ภายใต้อำนาจบังคับแห่งกฎหมายเทศบาล โดยกำหนดให้เทศบาลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม

- (4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์สันติราษฎร
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (9) เทศพาณิชย์

2. การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเขาน้อย

เทศบาลตำบลเขาน้อย (2554) เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีแผนพัฒนา 3 ปี เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินกิจกรรมและโครงการ ในการพัฒนาดังกล่าวเทศบาลตำบลเขาน้อยได้กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาออกเป็น 7 แนวทางคือ (1) ด้านการเมืองการบริหาร เป็นการปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารงานภายในเทศบาลตำบลเขาน้อยโดยยึดหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เช่น หลักธรรมาภิบาล หลักการทำงานเป็นทีม การพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงาน และการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านต่างๆ เช่นการปรับปรุงพัฒนาถนน ท่อระบายน้ำ และพัฒนาไฟฟ้าสาธารณะ (3) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอย การจัดการน้ำเสียชุมชน และการรักษาकुคลองให้สะอาด (4) ด้านสังคม เป็นการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยเน้นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติการ การตรวจสอบ และการประเมินผล (5) ด้านสาธารณสุข เป็นการเพิ่มศักยภาพการบริการด้านสุขอนามัย (6) พัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนระบบเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น และ (7) พัฒนาด้านการศึกษา เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้แก่ประชาชน

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการบริการสาธารณะเป็นการที่รัฐต้องจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการแก่ประชาชนทุกคน โดยไม่เจาะจงเฉพาะเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ความหมายก็คือ กิจกรรมที่อยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง เพื่อจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนทุกคน

แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนา 3 ปี

การวางแผนเป็นการมองไปเพิ่มทฤษฎีการวางแผนข้างหน้า อาจเป็นช่วงสั้น ระยะปานกลาง หรือระยะยาว และเป็นกระบวนการกำหนดการใช้ทรัพยากรขององค์กร โดยกำหนด กิจกรรมต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าให้บรรลุภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนท้องถิ่นในอนาคต ดังนั้น การที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นต้องมีการกำหนด วิสัยทัศน์ หรือภาพในอนาคต และแปลงมาสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จึงได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท คือ (1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งเป็นแผนพัฒนาระยะยาว และ (2) แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียน (Rolling Plan) ที่ต้องมีการทบทวนและจัดทำทุกปี ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

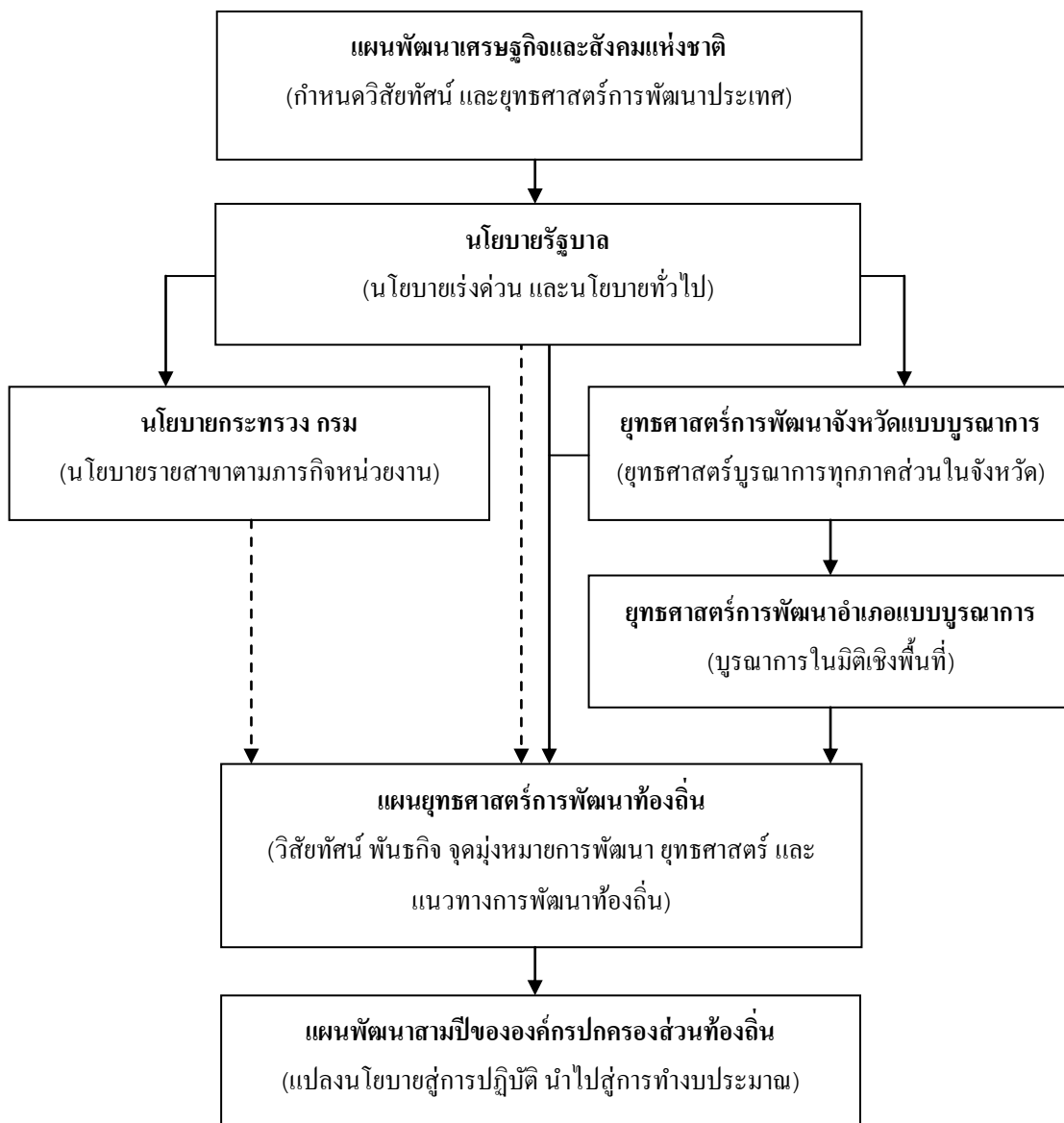
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและ การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และ องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง แล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด อีกด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนิน ตามแผน ความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการ กำกับดูแล หรือ ตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาชนอีกด้วย ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอใน

ระดับอำเภอ (ดังในภาพที่ 2.1) ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาสามปี ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักถึงขั้นตอน และกำหนดเวลาของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาของทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอด้วย

2. ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการ อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้น สำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

สำหรับแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและ ประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2546 นั้น มิใช่การจัดทำแผนพัฒนา แต่เป็นเอกสารที่รวบรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้ทราบกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ ที่ดำเนินการ

3. องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้สรุปได้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

3.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหรือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

3.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

3.3 คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดกรอบทิศทาง แนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และ แนวทางการ พัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบวิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานแผน

ทั้งนี้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อาจมอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะอนุกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด

สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำและประสานแผนพัฒนา (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะ “ไตรภาคี” โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจ และตัวแทนจากภาคประชาชนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการรวมทั้งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น

4. แนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากแนวคิดในการวางแผน และหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในเชิงยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย 4 แนวคิด ดังนี้ (ชินรัตน์ สมสืบ, 2548)

แนวคิดที่ 1 กระบวนการแก้ไขปัญหา เริ่มด้วยการตอบคำถามอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้ (1) ปัญหาคืออะไร (2) ปัญหาเกิดมาจากอะไร (3) จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาคืออะไร และ (4) วิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาคืออะไร ซึ่งในการตอบปัญหาที่ 4 ต้องใช้ความสามารถในการคาดการณ์ และความรู้ทางวิชาการทั้งที่เป็นทฤษฎีและปรัญาจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์

แนวคิดที่ 2 กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยที่จะต้องตอบคำถามทั้ง 8 คำถามคือ (1) จะทำไปทำไม (2) จะทำอะไร (3) จะทำที่ไหน (4) จะทำเมื่อไร (5) จะทำโดยใคร (6) จะทำเพื่อใคร (7) จะทำอย่างไร และ (8) จะใช้จ่ายเท่าไร

แนวคิดที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการมองอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้ที่เกิดจาก (1) สัญชาตญาณ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ (2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือเรียนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (3) เรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบจากบทเรียนแห่งความสำเร็จ (Benchmark)

ของหน่วยงานอื่น รวมทั้งการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยต่าง ๆ และ (4) การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็น การประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

แนวคิดที่ 4 การตัดสินใจต้องตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสาน หลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผล (Rationalism) กับหลักการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้น (Instrumentalism) แต่ทั้งนี้ต้องมุ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด (ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้งแต่นำมาคิดหางานที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะ ทำงานนั้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากร การบริหารเพื่อบำบัดการได้อย่างเหมาะสม

5. เทศบาลตำบลเขาน้อย

5.1 ประวัติความเป็นมา

กระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อยเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2539 ต่อมามีการแยกพื้นที่บางส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อยไปรวมกับเทศบาลตำบล ปรานบุรีและเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลปรานบุรี เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2553 ทำให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาน้อยมีพื้นที่ครอบคลุม 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3 บ้านค่ายชนะรัชต์ หมู่ที่ 5 บ้านท่ามะกรูด หมู่ที่ 6 บ้านโรงสูบ และหมู่ที่ 7 บ้านใหม่พัฒนา ต่อมาได้มีการยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย เป็นเทศบาลตำบลเขาน้อย เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2554

5.2 สภาพภูมิศาสตร์

เทศบาลตำบลเขาน้อย มีพื้นที่รับผิดชอบ 54.16 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขต ติดต่อดังนี้

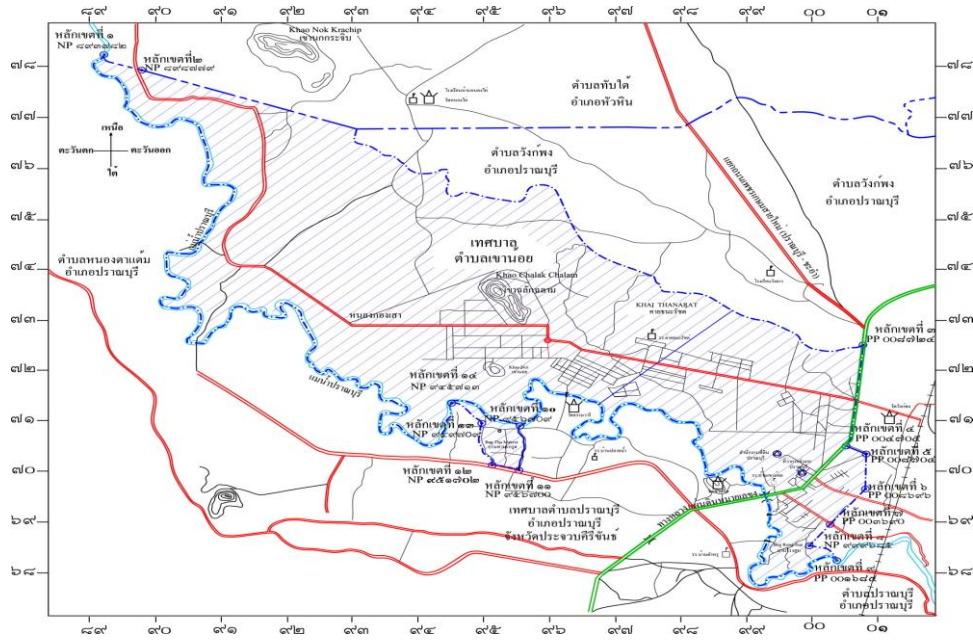
ทิศเหนือจรดเขตตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน

ทิศใต้จรดเขตเทศบาลตำบลปรานบุรี อำเภอปรานบุรี

ทิศตะวันออกจรดเขตตำบลวังกัฟง อำเภอปรานบุรี

ทิศตะวันตกจรดเขตตำบลหนองตาแต้ม อำเภอปรานบุรี

ภาพที่ 2.2 แผนที่เทศบาลตำบลเขาน้อย

(เทศบาลตำบลเขาน้อย, 2554)

5.3 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย

5.4 ประชากร

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลเขาน้อย ตามสถิติทะเบียนราษฎรของอำเภอปราณบุรี เมื่อเดือนมีนาคม 2554 มีจำนวนประชากรทั้งหมดทั้งสิ้น จำนวน 17,432 คน แยกเป็นชาย 12,805 คน และหญิง 4,627 คน มีบ้านเรือนจำนวน 5,677 หลังคาเรือน โดยมีความหนาแน่นเฉลี่ย 321.86 คน/ตารางกิโลเมตร

5.5 สภาพทางเศรษฐกิจ

5.5.1 การเกษตรกรรม การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เพื่อการเกษตรกรรม (2,553 ครัวเรือน) และเป็นการปลูกพืชผสมผสาน และเลี้ยงสัตว์ โดยมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ มะม่วง ขนุน อ้อยโรงงาน พืชผัก มะพร้าว และสับปะรด

5.5.2 การพาณิชย์กรรม ประกอบด้วย ธนาคาร 5 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน 4 แห่ง ศูนย์การค้าห้างสรรพสินค้า 1 แห่ง (ศูนย์การค้าเทสโก้-โลตัส หมู่ที่ 7) และตลาดสด 1 แห่ง

5.5.3 การบริการ มีโรงแรม 2 แห่ง และสถานีขนส่ง 1 แห่ง

5.5.4 การท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ทำเสด็จติดแม่น้ำปราณบุรี หมู่ที่ 3 และศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP และของดีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5.6 สถานศึกษา ได้แก่

5.6.1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลเขาน้อย 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนค่ายพระราชต์ และโรงเรียนบ้านเขาน้อย

5.6.2 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนรัชตวิทยาคม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาสามปี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องตระหนักถึงขั้นตอน และกำหนดเวลาของการจัดทำยุทธศาสตร์ การพัฒนาและแผนพัฒนาของทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ และจัดทำเพื่อให้เกิดผลประโยชน์กับ ท้องถิ่นมากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

วิสัยทัศน์ของเทศบาลตำบลเขาน้อย

“ตำบลเขาน้อย เป็นเมืองน่าอยู่ด้วยการบริหารจัดการที่ดี และมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ของสังคม ชุมชนมีความเข้มแข็ง ผู้คนมีการศึกษาและคุณธรรม นำพาครอบครัวเป็นสุข”

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

เทศบาลตำบลเขาน้อยได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา โดยแบ่งเป็น 6 ยุทธศาสตร์ 31 แนวทางดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย (1) ปรับปรุงและ ขยายระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา ให้ทั่วถึงและพอเพียง (2) ก่อสร้าง ปรับปรุง และซ่อมแซม เส้นทางคมนาคมให้สมบูรณ์ได้มาตรฐานและครอบคลุมพื้นที่ (3) ก่อสร้าง ปรับปรุงระบบการระบายน้ำ ให้สามารถระบายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) พัฒนาระบบการจราจร และ (5) ส่งเสริมการวางผังเมือง และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย (1) พัฒนาการศึกษ าให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น (2) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของโรงเรียน (3) อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น (4) พัฒนา ระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน (5) ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุข

ให้กับประชาชน (6) ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (7) พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ (8) ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย (9) จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย (10) ส่งเสริมกิจกรรม นันทนาการเพื่อประชาชน (11) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย (1) สร้างจิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบำรุงรักษาสวนสาธารณะ และ (2) จัดระบบการจัดการขยะและน้ำเสียในระดับครัวเรือนและชุมชน ให้ได้มาตรฐาน

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ประกอบด้วย (1) พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง (2) ส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนตามศักยภาพของท้องถิ่น

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตรและการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มต่างๆ ในการประกอบอาชีพ (2) พัฒนาและส่งเสริมตลาดสินค้าให้ได้มาตรฐาน (3) ประชาสัมพันธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านประสิทธิภาพการเมืองการบริหาร ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตั้งแต่กระบวนการร่วมคิดร่วมดำเนินการ และการตรวจสอบติดตามประเมินผล (2) พัฒนาประชาสัมพันธ์ ระบบข้อมูลข่าวสาร และระบบสารสนเทศเพื่อบริการประชาชน (3) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) ปรับปรุงพัฒนาระบบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (5) พัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ให้ครอบคลุมทั่วถึงและเป็นธรรม (6) พัฒนาสถานที่ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ (7) จัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอ และ (8) ส่งเสริมสนับสนุน นโยบายระดับผู้บริหารท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด กรม กระทรวง และรัฐบาล

จากแนวคิดข้างกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนเทศบาลควรตระหนักถึงประโยชน์และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อิทธิกร นุชนิยม (2554) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และ (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 374 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้ (1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ด้านข้อกฎหมาย ด้านค่านิยม ด้านผลประโยชน์ ด้านแรงกดดันทางสังคม และด้านผู้นำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง โดยมีระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ระดับการร่วมมือ ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง และระดับการให้คำปรึกษาหรือมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และ (2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยกล่าวคือ หากปัจจัยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นด้วย

สถาบันพระปกเกล้า (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องธรรมาภิบาลในการบริหารท้องถิ่น : เทศบาลตำบลเมืองแกลง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้จากการศึกษาโครงการ “ฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแส” ด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพและนำมาสู่การสรุปถอดบทเรียน โดยผลวิจัยสรุปถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จได้ดังนี้

1. การสร้างสำนึกความเป็นเจ้าของท้องถิ่นโดยอาศัยสัญลักษณ์ (Symbolic) เทศบาลตำบลเมืองแกลง สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างโดยเริ่มต้นจากการปลูกฝังทัศนคติให้คนในท้องถิ่นสำนึกในความเป็นพลเมือง โดยอาศัยสัญลักษณ์ (Symbolic) ร่วมกันของคนในท้องถิ่น นั่นคือ แม่น้ำประแสให้เป็นแหล่งรวมพลังของคนในท้องถิ่นที่จะหันมาช่วยกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน ผู้บริหารของเทศบาลฯ จึงได้จัดกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทั้งกิจกรรมที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เช่น โครงการนกกีสืบสายน้ำ

ที่ทำให้เยาวชนได้ร่วมอนุรักษ์แม่น้ำ หรือการขอความร่วมมือจากร้านอาหารในการติดตั้งบ่อดักไขมัน รวมทั้ง กิจกรรมที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางอ้อม เช่น การจัดกิจกรรมประจำปี หรือการพัฒนา ประเพณีใหม่ ๆ เช่น งานบุญกลางบ้าน ขึ้นมา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ล้นแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับแม่น้ำ ประแสทั้งสิ้น ดังนั้น ประชาชนก็จะเกิดความรู้สึกร่วมกันกับแม่น้ำ และเกิดความหวงแหนแม่น้ำประแส มากขึ้น ทำให้เกิดการรวมกลุ่มและความร่วมมือกับเทศบาลในการดำเนินโครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ แม่น้ำประแสอย่างยั่งยืนต่อไป

2. การทำงานในลักษณะเครือข่ายและความเป็นหุ้นส่วน ในการดำเนินงานของท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญก็คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีความรู้สึก ถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ไม่ใช่เป็นแค่เรื่องของหน่วยงาน ใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ทุกภาคส่วนต้องมีการดำเนินการร่วมกัน ดังนั้น บทเรียนที่ได้รับจากความสำเร็จ ของโครงการดังกล่าวคือความร่วมมือของประชาชน และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการดำเนินโครงการ ดังนี้

2.1 ภาครัฐ ความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เช่น ในกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ซึ่งกรมป่าไม้ได้ให้ความรู้สำหรับอบรมเยาวชน และมอบพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในโครงการ หรือการสนับสนุน งบประมาณจากสำนักงานประมงจังหวัดระยอง ในการจัดซื้อพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยลงสู่แม่น้ำประแส เป็นต้น นอกจากนี้ในโครงการน้บสีบสายน้ำ ซึ่งได้ประสบความสำเร็จด้วยการเป็นแหล่งฐานข้อมูล เพื่อใช้ในการตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพของแม่น้ำประแสนั้น ก็ด้วยความร่วมมือขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำประแส ที่ได้ส่งตัวแทนมาอบรม และเข้าร่วมโครงการ ฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแสด้วย

2.2 ภาคเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแส เช่น ผู้ประกอบการร้านอาหารริมแม่น้ำที่ได้ร่วมมือกับเทศบาลฯ โดยการติดตั้งบ่อดักไขมันก่อนที่จะมี การปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ ซึ่งเกิดจากที่เทศบาลฯ ใช้วิธีการเชิญชวนและชี้ให้เห็นถึงประ โยชน์ของ การใช้ถังดักไขมัน คือ ร้านค้าเองได้ประโยชน์จากการที่ท่อระบายน้ำไม่อุดตัน และยังเป็น การป้องกันไม่ให้สิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ไหลลงสู่คลองประแส นอกจากนี้ยังมีบริษัทเอกชนที่ได้ให้ความร่วมมือ ในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ คือ บริษัทเอพิโนอุตสาหกรรม จำกัด และบริษัทชนชั้น แอสตาร์ทซ์ แอนด์ เคมิคัล ประเทศไทย จำกัด

2.3 ภาคประชาชน ในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ นั้นถ้าประชาชนไม่ให้ความสนใจ และร่วมมือกับเทศบาล โครงการก็จะไม่มีทางสำเร็จได้ หรือไม่อาจทำให้การดำเนินโครงการเป็นไป อย่างยั่งยืน ดังนั้นเทศบาลฯ จึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม กับเทศบาล ในการดำเนินโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะทำให้ประชาชนตระหนักว่าตนเองนั้น เป็นส่วนหนึ่ง

ของชุมชนดังนั้นย่อมต้องมีบทบาทในการรับผิดชอบและดูแล แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นตน

3. เรียนรู้จากการลงมือทำจริง (Learning by doing) ด้วยเหตุที่ผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองแกลงมีความคิดที่ว่า การที่จะทำการอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแสเพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญและเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการนี้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น เทศบาลจึงได้จัดทำกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมขึ้นมา ภายใต้แนวคิด Learning by doing (การเรียนรู้จากการทำจริง) นั่นคือ การให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในโครงการ โดยการให้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น โครงการเลี้ยงปลาในกระชัง โดยเทศบาลได้นำชาวบ้านมาอบรมการเลี้ยงปลาในกระชัง ซึ่งในการทำกิจกรรมดังกล่าวได้มีการแบ่งการอนุรักษ์แม่น้ำประแสไปด้วย นั่นคือ ชาวบ้านจะได้รู้ด้วยตนเองว่าเมื่อคุณภาพของน้ำดี ปลาที่เลี้ยงในกระชังก็จะมีคุณภาพดี เมื่อนำไปขายที่ตลาด ก็จะได้ราคาดี ดังนั้นเพื่อที่จะได้ปลาที่มีคุณภาพดี ประชาชนจึงต้องดูแลและตรวจสอบแม่น้ำให้มีคุณภาพดี ไปด้วย นอกจากนี้โครงการนกกีสืบสายน้ำ ก็ทำได้ทำให้เยาวชนจะเกิดจิตสำนึกในการดูแลรักษา และวางแผนแม่น้ำประแส เนื่องจากการได้ลงมือปฏิบัติในการดูแล รักษาและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำด้วยตนเอง

4. ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้นำ ผู้บริหารเทศบาลฯ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทุกภาคส่วนได้เข้าไปมีส่วนร่วมและร่วมมือกับเทศบาลฯ ในการดำเนินโครงการจนประสบความสำเร็จ เนื่องจากการที่ผู้บริหารของเทศบาลฯ ได้เริ่มลงมือทำจริงจึง ทำให้ประชาชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ได้เห็นความตั้งใจจริงของเทศบาลฯ โดยตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ได้มีการขุดลอกคลอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยมีการทำมากกว่า 40 ปี แล้ว ดังนั้น เมื่อเทศบาลฯ ได้ลงมือทำ ย่อมส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่น เกิดความตื่นตัว และตื่นตัว และให้ความสนใจในสิ่งที่เทศบาลฯ กำลังดำเนินการ และด้วยการลงมือทำจริงนี้ ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและเห็นความตั้งใจจริงของผู้บริหารเทศบาลฯ ในการที่จะดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโครงการได้ดำเนินมาจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นเวลากว่า 3 ปีแล้ว นั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลฯ ได้ทำก็ได้เกิดผลดีต่อแม่น้ำประแสและชุมชน นั่นคือ แม่น้ำประแสที่เคยเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น และมีปริมาณขยะมากมายมานานกว่า 40 ปี นั้น ปัจจุบันมีสภาพที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตลอดจนระบบนิเวศน์โดยรวมก็ดีขึ้น เช่น กุ้งหอยปูปลาที่เคยหายไปกลับมา ทำให้ประชาชนได้ใช้แม่น้ำเป็นแหล่งประกอบอาชีพ รวมทั้งการใช้ในการคมนาคมอีกด้วย ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจากการลงมือทำอย่างจริงจังของเทศบาลฯ นี้ ทำให้ประชาชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี และทำให้โครงการมีความยั่งยืนต่อไป

วรรณมา พลเดช (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของประชาคมในชุมชนอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับของการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน โดยร่วมกันทำกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ (1) กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพในชุมชน มี 3 กิจกรรมสรุปได้ ดังนี้ กิจกรรมชมรมชีวเกษม/มนัสเกษม กิจกรรมการออกกำลังกายในชุมชน การร่วมกิจกรรมของอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน (2) กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและการสร้างรายได้ของครอบครัว มี 3 กิจกรรมสรุปได้ดังนี้ ด้านเกษตรกรรมไม่เข้าร่วมกิจกรรม ด้านอุตสาหกรรมในชุมชน ด้านงานบริการ (3) กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานพิธีกรรมทางศาสนา (4) กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้แก่ ทำความสะอาดหน้าบ้าน การกำจัดขยะให้ถูกที่ ไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำลำคลอง การขุดลอกคูคลอง (5) กลุ่มสนใจในด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ การดู โทรทัศน์ การฟังวิทยุ การสนทนากับผู้อื่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ (6) กลุ่มสนใจในด้านกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน ได้แก่ ฤทัยคัดคน โยคะ รำมวยจีน รำไม้พลอง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัย สถานภาพทางสังคม ดังนี้ (1) เพศ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) อายุ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) รายได้ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) อาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและเสริมสร้างรายได้ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี กลุ่มสนใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (5) ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม กับกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (6) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์ กับระดับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (7) แหล่งที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและส่งเสริมรายได้ของครอบครัวอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (8) สถานภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและส่งเสริมรายได้ของครอบครัว กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

และประเพณีในชุมชน กลุ่มสนใจในแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านกิจกรรมในชุมชน กลุ่มสนใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของประชาคมในชุมชน ดังนี้
 (1) ปัญหาไม่ได้รับข่าวสารกำหนดการและการเชิญชวน การเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ แทบจะไม่เคยได้รับข่าวสารการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สนทนากับบุคคลอื่น วิทยุชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) ปัญหากิจกรรมไม่ตรงกับวันหยุดการทำงาน เวลาส่วนใหญ่จะอยู่ที่การทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมก็จะน้อยลง ซึ่งส่วนใหญ่จะกลายเป็นวันพักผ่อนในครอบครัว (3) ปัญหา มองไม่เห็นประโยชน์ของการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชน บางชุมชนคิดว่าเป็นสิ่งไร้สาระ เสียเวลาทำมาหากิน (4) การดำเนินกิจกรรมไม่มีความต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานอย่างไม่จริงจัง (5) บางกิจกรรมไม่สะดวกเข้าร่วมอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ไม่สะดวกในการเดินทางไปร่วมกิจกรรม มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น เสียค่าเงิน (6) การกระจายกิจกรรมไม่ทั่วถึงในชุมชน (7) กิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มชุมชนเดียว และ (8) ไม่มีใครชักชวน

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปวิเคราะห์ประมวลผลสำหรับพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดที่เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่นำมาใช้ในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น มาจากแนวคิดเรื่อง การมีส่วนร่วมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจูงใจสนับสนุน หรือผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งประกอบด้วย

1. การมองเห็นปัญหา หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและได้รับการให้ความสำคัญจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะได้รับการแก้ไขปัญหาค ด้วยความคิดและการตัดสินใจเพื่อนำไปกำหนดกิจกรรมของประชาชน และรวมไปถึงการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมที่เทศบาลตำบลเขาน้อย นำมาใช้แก้ไขปัญหานั้นอีกด้วย

2. การได้รับผลประโยชน์ หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันเกิดจากกิจกรรมโครงการของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งถือเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วม

3. แรงกดดันทางสังคม หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากบริบทแวดล้อมของพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย ได้ส่งผลให้ประชาชนต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของ ซึ่งแรงผลักดันนั้น

อาจเกิดจากการถูกลามของสภาพปัญหาในสังคม หรือเกิดจากความต้องการของเสียงส่วนใหญ่ในสังคม รวมถึงกระแสจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของสังคมนั้น ที่ทำให้ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา

4. ค่านิยมส่วนบุคคล หมายถึง ความเชื่อ อุดมการณ์ และขนบธรรมเนียมภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งเป็นเสมือนแรงดึงดูดที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น

5. อำนาจตามกฎหมาย หมายถึง แนวทางในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมที่เทศบาลตำบลเขาน้อยจัดขึ้น ซึ่งปัจจัยนี้เป็นเสมือนแรงสนับสนุนและแรงผลักดันที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมในทุกระดับ

6. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ช่วงอายุ ประสบการณ์ในการเข้ามีส่วนร่วม ความผูกพันต่อชุมชน ระดับการศึกษา

7. ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลเขาน้อย เพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น

8. ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้นำในชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุน ผลักดัน และกระตุ้นใจเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ตัวแปรตาม มาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ซึ่งประกอบด้วย (1) พัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น (2) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน (3) อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น (4) พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน (5) ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน (6) ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ (7) พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (8) ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย (9) จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย (10) ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน (11) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย จำนวน 5,677 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

ทำให้ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 373.67 คน

2. จากประชากร จำนวน 5,677 คน ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 374 คน
3. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนด้วยสูตร

$$n_1 = \frac{N_i}{N} \times n$$

โดยที่ n_1 คือ จำนวนตัวอย่าง

N_i คือ จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ทำให้ได้ขนาดของตัวอย่าง ดังในตารางต่อไปนี้

ตัวอย่าง แสดงวิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

$$n_1 = \frac{N_i}{N} \times n$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{989}{5,677} \times 374 = 65$$

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	
		N	n
3	บ้านค่ายชนะรัชต์	989	65
5	บ้านท่ามะกรูด	723	48
6	บ้านโรงสูบ	2,431	160
7	บ้านใหม่พัฒนา	1,534	101
รวมทั้งสิ้น		5,677	374

4. ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้วิจัยสุ่มด้วยวิธีการจับฉลากเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านแต่ละแห่งเพื่อตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย โดยใช้การวัดแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5

มาก ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4

ปานกลาง ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3

น้อย ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2

น้อยที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาเอกสาร รายงานการดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลงพื้นที่พูดคุยกับพนักงานในประเด็นการวิจัย และเมื่อได้รับข้อมูลมากเพียงพอในระดับการเขียนข้อคำถามแล้ว จึงนำมาออกแบบเพื่อสร้างเครื่องมือแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการเก็บข้อมูล และเมื่อร่างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม (Content Validity) ได้ดำเนินการต่อจากการปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item - Objective Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.933

3. การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลปราณบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน

จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาร์ค (Cronbach, 1970) ซึ่งผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.947 จากนั้นจึงดำเนินการรายงานผลที่ได้ต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตจากศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีถึงผู้บริหารของเทศบาลตำบลเขาน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อขออนุญาตและอนุเคราะห์แจ้งกลุ่มเป้าหมายในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างในเทศบาลตำบลเขาน้อย เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลและตอบข้อซักถามของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด โดยมีทีมงานช่วยในการดำเนินการ และเก็บแบบสอบถามกลับคืนเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้กำหนดช่วงคะแนน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนน และความหมายไว้ 5 ช่วง โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าพิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวได้นำมาสู่การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 - 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	อยู่ในระดับมาก
2.61 - 3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.80	อยู่ในระดับมาก

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเจาน้อย ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยแปลผลดังนี้

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ซึ่งค่า r มีความหมายดังนี้

3.1.1 ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

3.1.2 ค่า r เป็นบวกแสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

3.1.3 ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า x และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

และมีความสัมพันธ์กันมาก

3.1.4 ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม

และมีความสัมพันธ์กันมาก

3.1.5 ค่า $r=0$ แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3.1.6 ค่า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

3.2 ความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

3.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (0.70-0.90) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

3.2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.50 (0.30-0.70) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

3.2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.00 (0.30 และต่ำกว่า) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

3.2.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.00 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ตรงกันในการสื่อความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n = ขนาดตัวอย่าง

\bar{X} = ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

r = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

Sig. = ค่านัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 374 คน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 374 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	244	57.22
หญิง	130	42.78
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	52	13.90
ระหว่าง 31-40 ปี	125	33.42
ระหว่าง 41-50 ปี	136	36.36
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	61	16.31
ระดับการศึกษา รวมตัวเลข 3 ระดับชั้นแล้ว ได้ 474		
ประถมศึกษา	43	11.50
มัธยมศึกษา	155	41.44
ปริญญาตรี	176	47.06
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	57	15.24
ระหว่าง 10,001-20,000 บาท	137	36.63
ระหว่าง 20,001-30,000 บาท	161	43.05
มากกว่า 30,001 บาท	19	5.08
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	189	50.53
ค้าขาย	121	32.35
เกษตรกรกรรม	64	17.11

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 57.22 และเป็นเพศหญิง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 42.78 โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.42 ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.31 และมีอายุไม่เกิน 30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับปริญญาตรี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 41.44 โดยมีระดับการศึกษาประถมศึกษา น้อยที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 43.05 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 36.63 และรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.24 โดยมีรายได้มากกว่า 30,001 บาท น้อยที่สุดจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.08 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 50.53 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.35 และมีอาชีพเกษตรกรกรรมน้อยที่สุดจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาล ตำบลเขาน้อย

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต รายละเอียดปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การมองเห็นปัญหา	4.54	0.83	มากที่สุด	1
2. การได้รับผลประโยชน์	3.84	0.79	มาก	6
3. แรงกดดันทางสังคม	3.55	0.98	มาก	7
4. ค่านิยมส่วนบุคคล	3.99	0.83	มาก	5
5. อำนาจตามกฎหมาย	4.03	0.42	มาก	4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
6. ปัจจัยส่วนบุคคล	4.12	0.98	มาก	3
7. ข้อมูลข่าวสาร	4.26	0.91	มากที่สุด	2
8. ผู้นำชุมชน	3.38	0.83	ปานกลาง	8
รวม	3.96	0.73	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D = 0.73) โดยมีด้านมองเห็นปัญหา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D = 0.83) รองลงมาตามลำดับดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.91) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D = 0.98) ด้านอำนาจตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.42) ด้านค่านิยมส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D = 0.83) ด้านการได้รับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D = 0.79) ด้านแรงกดดันทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D = 0.98) และด้านผู้นำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D = 0.83)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมองเห็นปัญหา

การมองเห็นปัญหา	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ท่านเห็นว่าปัญหาของส่วนรวม จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน	4.59	0.58	มากที่สุด	1
2. ปัญหาที่มีผลกระทบมากย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน	4.54	0.63	มากที่สุด	2
3. เทศบาลตำบลเขาน้อยต้องให้ความสำคัญกับการคัดเลือกกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา	4.50	0.68	มากที่สุด	3
รวม	4.54	0.83	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการมองเห็นปัญหาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D = 0.83) โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับ

การแก้ไขอย่างเร่งด่วน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, S.D = 0.58$) รองลงมา นั้น ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาใหญ่ย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54, S.D = 0.63$) และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลตำบลเขาน้อยต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50, S.D = 0.68$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการได้รับผลประโยชน์

การได้รับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน	3.84	0.81	มาก	2
2. ผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อย	3.79	0.82	มาก	3
3. ท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว	3.88	0.58	มาก	1
รวม	3.84	0.79	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่าการมีส่วนร่วมด้านการได้รับผลประโยชน์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D = 0.79$) โดยมีเรื่อง ท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88, S.D = 0.58$) รองลงมาคือเรื่อง ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D = 0.81$) และเรื่องผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79, S.D = 0.82$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านแรงกดดันทางสังคม

แรงกดดันทางสังคม	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยมักใช้การกระตุ้นเพื่อให้ท่าน เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรม	3.59	0.84	มาก	2
2. กระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยะ เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม	3.69	0.53	มาก	1
3. เพื่อนฝูงในหมู่บ้าน คือแรงผลักดันให้ท่านต้องเข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ	3.37	0.87	ปานกลาง	3
รวม	3.55	0.98	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมด้านแรงกดดันทางสังคมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D = 0.98) โดยมีเรื่องกระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยะ เป็นต้นเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D = 0.53) รองลงมาคือ เรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยมักใช้การกระตุ้นเพื่อให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D = 0.84) และเรื่องเพื่อนฝูงในหมู่บ้าน คือแรงผลักดันให้ท่านต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D = 0.87)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านค่านิยมส่วนบุคคล

ค่านิยมส่วนบุคคล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ท่าน มีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน	3.98	0.93	มาก	2
2. อุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ท่านเข้าร่วม กิจกรรม	3.92	0.53	มาก	3
3. ท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ	4.08	0.78	มาก	1
รวม	3.99	0.83	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมด้านค่านิยมส่วนบุคคลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D = 0.83) โดยมีเรื่อง ท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D = 0.78) รองลงมาคือ เรื่องพฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ท่านมีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D = 0.93) และเรื่องอุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D = 0.53)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านอำนาจตามกฎหมาย

อำนาจตามกฎหมาย	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยเปิดโอกาส/สร้างเงื่อนไขให้ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง	4.01	0.84	มาก	2
2. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	4.11	0.68	มาก	1
3. ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยมีระเบียบที่ยุ่งยาก	3.97	0.73	มาก	3
รวม	4.03	0.42	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การมีส่วนร่วมด้านอำนาจตามกฎหมายในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.42) โดยมีเรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D = 0.68) รองลงมาคือ เรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยเปิดโอกาส/สร้างเงื่อนไขให้ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D = 0.84) และเรื่องขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยมีระเบียบที่ยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.73)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เมื่อครอบครัวของท่านอยู่ดีมีความสุขย่อมส่งผลให้ท่าน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา	4.03	0.77	มาก	3
2. ประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อย ย่อมช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ	4.21	0.87	มาก	1
3. ความผูกพันต่อหมู่บ้านย่อมมีผลช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อทำให้หมู่บ้านเจริญขึ้น	4.12	0.48	มาก	2
รวม	4.12	0.98	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การมีส่วนร่วมด้านปัจจัยส่วนบุคคลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D = 0.98) โดยมีเรื่องประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อย จะยอมช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D = 0.87) รองลงมาคือ เรื่องความผูกพันต่อหมู่บ้านย่อมมีผลช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อทำให้หมู่บ้านเจริญขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D = 0.48) และเรื่องเมื่อครอบครัวของท่านอยู่ดีมีความสุขย่อมส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.77)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลข่าวสาร	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จะส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม	4.23	0.50	มาก	2
2. การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วม มากขึ้น	4.36	0.98	มากที่สุด	1
3. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง	4.19	0.35	มาก	3
รวม	4.26	0.91	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การมีส่วนร่วมด้านความข้อมูลข่าวสารในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.91$) โดยเรื่องการได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.98$) รองลงมาคือ เรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงจะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.50$) และเรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.35$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้นำชุมชนคือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม	3.38	0.88	ปานกลาง	2
2. ผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่าน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบล เขาน้อยอย่างสม่ำเสมอ	3.49	0.68	ปานกลาง	1
3. ผู้นำชุมชนได้มีการเชิญชวนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.28	0.53	ปานกลาง	3
รวม	3.38	0.83	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การมีส่วนร่วมด้านผู้นำชุมชนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38, S.D. = 0.83$) โดยมีเรื่องผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบล เขาน้อยอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49, S.D. = 0.68$) รองลงมาคือ เรื่อง ผู้นำชุมชนคือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38, S.D. = 0.88$) และเรื่องผู้นำชุมชนได้มีการเชิญชวนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28, S.D. = 0.53$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคม และคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. พัฒนาการศึกษาค่ามาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น	3.63	0.87	มาก	6
2. ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน	3.59	0.54	มาก	7
3. อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของ ท้องถิ่น	3.41	0.65	มาก	8
4. พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครอง สุขภาพของประชาชน	3.78	0.82	มาก	4
5. ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน	3.75	0.79	มาก	5
6. ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4.23	0.58	มากที่สุด	1
7. พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและ สามารถพึ่งพาตนเองได้	3.16	0.82	ปานกลาง	10
8. ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย	2.92	0.65	ปานกลาง	11
9. จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.01	0.79	มาก	2
10. ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน	3.32	0.87	ปานกลาง	9
11. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ ให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	3.87	0.68	มาก	3
	3.61	0.77	มาก	

จากตารางที่ 4.11 พบว่าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D = 0.77) โดยมีดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D = 0.58) รองลงมาตามลำดับดังนี้ จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D = 0.79) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D = 0.68) พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D = 0.82) ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D = 0.79) พัฒนาการศึกษให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D = 0.87) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D = 0.54) อนุรักษ์ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D = 0.65) ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชนมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D = 0.87) พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D = 0.82) และส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกายมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D = 0.65)

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย

ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.12 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดอักษระย่อในการแทนความหมายไว้ดังนี้

- A = การมองเห็นปัญหา
- B = การได้รับผลประโยชน์
- C = แรงกดดันทางสังคม
- D = ค่านิยมส่วนบุคคล
- E = อำนาจตามกฎหมาย
- F = ปัจจัยส่วนบุคคล
- G = ข้อมูลข่าวสาร
- H = ผู้นำชุมชน
- I = ปัจจัยการมีส่วนร่วม

J = การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
A	1	.040	.326	.058	.138	.077	.284	.090	.608*	.411*
B		1	.027	.169	.063	.299	.250	.275	.418*	.071*
C			1	.488*	.187	.503*	.275	.083	.638*	.118*
D				1	.198	.547*	.016	.008	.367	.275
E					1	.122	.035	.013	.304*	.042*
F						1	.396*	.097	.726*	.146*
G							1	.032	.390*	.261
H								1	.414*	.212*
I									1	.631*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = 0.631$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการมองเห็นปัญหา ($r = 0.411$) ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านผู้นำชุมชน ($r = 0.212$) รองลงมาคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ($r = 0.146$) แรงกดดันทางสังคม ($r = 0.118$) และการได้รับผลประโยชน์ ($r = 0.071$) และอำนาจตามกฎหมาย ($r = 0.42$) ส่วนด้านค่านิยมส่วนบุคคล ($r = 0.275$) และข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.261$) มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ดังนั้นการมองเห็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์

ในทางบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาค่านิยมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อยมากที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนในการจูงใจประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วม
2. การพัฒนาระบบการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง และทำถึง
3. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะที่ช่วยสร้างคุณภาพชีวิต ให้แก่ประชาชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม และการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย มาใช้กำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยคือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย จำนวน 374 คน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.22 โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.36 มีระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.06 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.05 และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 50.53

2. การมีส่วนร่วมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการมองเห็นปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าปัญหาของส่วนรวม จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยมีเรื่อง การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีเรื่องประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อย จะยอมช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านอำนาจตามกฎหมาย โดยมีเรื่อง

เทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านค่านิยมส่วนบุคคล โดยมีเรื่องท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการได้รับผลประโยชน์ โดยมีเรื่องท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านแรงกดดันทางสังคม โดยมีเรื่องกระแสดังกล่าว เช่น โลกไร้คน กำจัดขุมถลาย เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านผู้นำชุมชน โดยมีเรื่องผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก โดยมีแนวทาง การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีแนวทางการส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4. การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านการมองเห็นปัญหา คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มากที่สุด

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม

1.1 ด้านการมองเห็นปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าปัญหาของส่วนรวม จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่ดีชี้ให้เห็นถึงความตระหนักของประชาชนในหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในบริบทของหมู่บ้านอย่างมาก ดังเห็นได้จากการที่ประชาชนมักเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอและลงมือแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เกิดขึ้นมากกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน และสอดคล้องกับแนวคิดของเครตัน (Creighton, 1996 อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7) ที่กล่าวว่า ความใกล้ชิดปัญหาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่า หากปัญหามีความรุนแรงมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก

เท่านั้น ทั้งนี้ผลวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยประเด็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เมื่อประชาชนเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก็จะช่วยให้ประชาชนออกมาให้ความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ มากที่สุด ดังนั้นการสื่อสารให้ประชาชนเห็นถึงความจำเป็นของปัญหาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับที่สูงขึ้น

1.2 ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยมีเรื่องการได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนถือเป็นเรื่องสำคัญต่อระดับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานราชการทุกหน่วย และจากที่ผ่านมาจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึงจะพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก แต่ในทางกลับกันจะพบว่า มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่าที่ตั้งเป้าไว้ และมักมีเสียงสะท้อนในเชิงลบตามมาและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ โรเจอร์ (Roger, 1978 อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 33-34), โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977 : 17-19) ที่กล่าวไว้ว่า ข่าวสารและการติดต่อสื่อสารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำการกิจกรรมกับชุมชน ดังนั้น การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนย่อมช่วยให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

1.3 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีเรื่องประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อยจะช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรื่องดังกล่าวถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่ผู้วิจัยพบว่า ทุกสังคมย่อมมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และหากเห็นว่าเป็นพวกเดียวกัน และให้ความช่วยเหลือกันได้แล้ว ย่อมทำให้ประชาชนที่เป็นพรรคพวกให้ความร่วมมือเป็นพิเศษ ซึ่งผลวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านปัจจัยส่วนบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องที่ชี้ว่า หากประชาชนมีประสบการณ์ที่ดีต่อเทศบาลแล้ว ย่อมจะช่วยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมในระดับสูงเช่นกัน ดังนั้น การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของเทศบาลให้เกิดต่อประชาชนจึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ

1.4 ด้านอำนาจตามกฎหมาย โดยมีเรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่เทศบาลได้ใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก เนื่องจากบางเรื่องส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เช่น การก่อสร้างถนน การจัดเก็บภาษี การอุดหนุนกลุ่มอาชีพ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกรตัน (Creighton, 1996 อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), รีคเตอร์ (Reeder, 1987 อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977 : 17-19) และปาริชาติ วลัยเสถียร (2546) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีกฎหมายรองรับหรือบังคับให้ทำเป็นเสมือนข้อผูกพัน และการบังคับที่ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้ในระดับสูง ดังนั้นการบังคับใช้ข้อกฎหมายที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงควรทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อช่วยให้ประชาชนเกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม

1.5 ด้านค่านิยมส่วนบุคคล โดยมีเรื่องท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งในบริบทของเทศบาลมักพบว่า มีประชาชนบางส่วนที่มีจิตอาสาและได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจิตสำนึกในระดับปัจเจกบุคคลที่มีโอกาสได้แสดงออก และยังมีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีจิตอาสาแต่ยังขาดโอกาสที่จะแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกรตัน (Creighton, 1996 อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), รีคเตอร์ (Reeder, 1987 อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), และแม็คคอสกี้ (McCosky, 2004 อ้างถึงในพัชรี สิโรรส และคณะ, 2551 : 30-33) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ค่านิยม ความเชื่อ และอุดมการณ์ ถือเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่ได้เสนอว่าการมีจิตอาสาของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้อำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นการสร้างสำนึกความเป็นเจ้าของท้องถิ่นคือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.6 การได้รับผลประโยชน์ โดยมีเรื่องท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ พื้นฐานวิถีชีวิตประชาชนส่วนใหญ่จะอยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยและให้ความเกรงใจต่อประโยชน์ของส่วนรวม จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ขัดข้องหากตนเองต้องเสียสละเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม และสอดคล้องกับแนวคิดของเกรตัน (Creighton, 1996 อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), รีคเตอร์ (Reeder, 1987 อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977 : 17-19) และปาริชาติ วลัยเสถียร (2546) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า หากประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการเข้าถึงประโยชน์ ย่อมเป็นปัจจัยที่ช่วยให้อำนาจการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ระดับสูง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมที่จะได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ก็ย่อมช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีเพิ่มสูงขึ้น

1.7 ด้านแรงกดดันทางสังคม โดยมีเรื่องกระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยะ เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับสภาพบริบทและพื้นฐานวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่วิจัย เนื่องจากความเกรงใจที่มีต่อการอยู่เป็นกลุ่มก้อนในสังคม จึงทำให้เรื่องดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเรื่องอื่นๆ ในด้านเดียวกัน ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (อ้างในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), Reeder (อ้างถึงในฐานะวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977 : 17-19), และแม็คคอสกี (McCosky, 2004 อ้างถึงในพัชรี สิโรรส และคณะ, 2551: 30 - 33) และปรีชาดิ วลัยเสถียร (2546) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่าประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ถือเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง ดังนั้นเทศบาลจึงควรกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อก่อให้เกิดแรงกดดันที่ช่วยให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะเพิ่มสูงขึ้น

1.8 ด้านผู้นำชุมชน โดยมีเรื่องผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าน้อยกว่าทุกด้าน โดยเป็นผลมาจากการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจ การมีหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้นำชุมชนไม่สามารถทำความรู้จักประชาชนในพื้นที่ปกครองของตนได้หมด ประกอบกับหมู่บ้านใหญ่ ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการอาศัยอยู่จำนวนมากจึงไม่ให้ความสนใจกับผู้นำชุมชนมากนัก ซึ่งสภาพดังกล่าวสอดคล้องกับบริบทของชุมชนเมืองทั่ว ๆ ไปที่ต่างคนต่างอยู่ทำให้ความสนใจที่มีต่อกันมีไม่มากนัก และอิทธิพลของผู้นำในชุมชนดังกล่าวมีน้อยกว่าสังคมชนบท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่พบตรงกันว่า ผู้นำในชุมชนเมืองมีอิทธิพลน้อยกว่าผู้นำในชนบท เนื่องจากผลความเจริญทางเศรษฐกิจและการมีประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบจำนวนมากนั่นเอง

2. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย (2554) พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น โดยเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญทั้งในระดับรัฐบาล กระทรวง กรม และจังหวัด จึงทำให้มีการประชาสัมพันธ์และการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงการป้องกันและการปราบปราม รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่เห็นถึงโทษภัยของการแพร่ระบาดของยาเสพติด จึงทำให้การดำเนินงานดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในบรรดากิจกรรมทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

ผลวิจัยได้ค้นพบถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่น่าสนใจและนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะ สำหรับยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนในการจูงใจประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม
2. การพัฒนาระบบการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
3. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะที่ช่วยสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลต้องมีการพัฒนาศักยภาพแก่ผู้นำชุมชน รวมถึงมีการมอบอำนาจและทรัพยากรในการทำงาน เพื่อช่วยให้การกระตุ้นจูงใจให้ประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เทศบาลต้องมีการพัฒนาระบบการสื่อสาร ระบบประชาสัมพันธ์ในช่องทางอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อช่วยให้ประชาชนรับรู้รับทราบถึงปัญหาและความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการแก้ปัญหาที่ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน รวมถึงการให้ข้อมูลในเชิงบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เทศบาลควรมีการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนที่มีจิตอาสาและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้เกิดแรงจูงใจและเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตของประชาชนดังกล่าวมีคุณภาพสูงขึ้น
4. เทศบาลควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนออกข้อบังคับใช้ข้อกฎหมายที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ดังนั้น จึงควรมีการสำรวจความคิดเห็นเพื่อขอมติก่อนออกข้อบังคับใช้ข้อกฎหมายในแต่ละเรื่อง เพื่อช่วยให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ในเชิงคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษาเรื่องในทำนองเดียวกันนี้ โดยเปรียบเทียบกับหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายกัน เช่น อบต. อบจ. และเทศบาลในพื้นที่อื่น ๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2553). การมีส่วนร่วมแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการ. คันเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก <http://www.moac.go.th>.
- โกวิท พวงงาม. (2546). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2548). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. (2550). มาตรฐานการส่งเสริมการพัฒนาศรี. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- จันทนา สุทธิจารี. (2545). “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : วิ. เจ. พรินต์ติ้ง.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2548). ประมวลสาระวิชาชุดแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ฐานวัชร เกียรติอรุณ. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่ามะแซ อำเภอน้ำมะแซ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้า.
- ตะวัน ตรีการฤกษ์. (2552). การมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน : จากอดีต จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. นนทบุรี : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- เทศบาลตำบลพาน้อย. (2554). แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556). เอกสารถ่ายสำเนา.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). การแปรรูปรัฐวิสาหกิจไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปรีชาติ วลัยเสถียร. (2546). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.

- พัชรี ลิโรต. (2552). ร่วมด้วยช่วยกันในการบริหารแบบมีส่วนร่วม, รัฐศาสตร์สาร ฉบับรัฐศาสตร์
 ธรรมศาสตร์ 60 ปี/รัฐศาสตร์สาร 30 ปี, 30(5) : 15-16.
- พัชรี ลิโรต และคณะ. (2551). คู่มือหรือแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงาน
 ภาครัฐในระดับกระทรวงที่เป็นนโยบาย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ
 ราชการ.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ. ค้นเมื่อ ธันวาคม
 20, 2553 จาก <http://planning.oop.cmu.ac.th>
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2550). สถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 วรรณภา พลเดช. (2550). องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของประชาชน
 ในชุมชนอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือการแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น :
 ศิริภักษ์อ้อพีเช็ท.
- วุฒิสาร ต้นไชย. (2546). การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบัน
 พระปกเกล้า.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2546). สถานการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการ
 สาธารณะของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องธรรมาภิบาลในการบริหารท้องถิ่น : เทศบาลตำบล
 เมืองแกลง. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (2552). การมีส่วนร่วม. ค้นเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก
<http://www.thaipoliticsgovernment.org>
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). ร้อยคำที่ควรรู้. กรุงเทพฯ : พลังปัญญา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2550). กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2545). พระราชบัญญัติ
 กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542.
 กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). ผลการดำเนินงานด้านการบริหารราชการ
 แบบมีส่วนร่วม. ค้นเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก <http://www.opdc.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักกรรมการ 3. (2553). การบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

- อิทธิกร นุชนิยม. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- อรพิน สพโชคชัย. (2550). **หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance).** กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation.** Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essential of Psychology Testing.** 3rd ed. New York : Harper and Row, Publishers, Inc.
- Yamane, T. (1973). **Statistics; An Introduction Analysis.** 3rd ed, Harper International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ.055.45/พิเศษ

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

13 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์สมชาย สุเทศ

ด้วยศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท ปัจจุบันมีนักศึกษาอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้ภาคินิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ ศูนย์จัดการศึกษานอกที่ตั้งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างสูง ซึ่งหัวข้อเรื่องและรายละเอียดดังนี้ คือ

ชื่อนักศึกษา	ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
นางสาวณัฐหทัย เดโชพัฒนชฎานิน รหัสประจำตัว 519722633	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้าน สังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขา น้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์

ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบไปด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพ็ญแก้วขาว)

ผู้ช่วยอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บัณฑิตศึกษา ศูนย์จัดการศึกษาฯ

โทรศัพท์/โทรสาร 0 3249 3290

ที่ ศธ.055.45/พิเศษ

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

13 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสรกฤต ปราณปรีชากุล นายกเทศมนตรีตำบลเขาน้อย

ด้วยศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท ปัจจุบันมีนักศึกษาอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้ภาคินิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ ศูนย์จัดการศึกษานอกที่ตั้งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างสูง ซึ่งหัวข้อเรื่องและรายละเอียดดังนี้ คือ

ชื่อนักศึกษา	ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
นางสาวณัฐหทัย เดโชพัฒนชฎานิน รหัสประจำตัว 519722633	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้าน สังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขา น้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์

ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบไปด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพ็ญแก้วขาว)

ผู้ช่วยอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บัณฑิตศึกษา ศูนย์จัดการศึกษาฯ

โทรศัพท์/โทรสาร 0 3249 3290

ที่ ศธ.055.45/พิเศษ

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

13 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายชยุต โรจนร์วี ปลัดเทศบาลตำบลเขาน้อย

ด้วยศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท ปัจจุบันมีนักศึกษาอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้ภาคินพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ ศูนย์จัดการศึกษานอกที่ตั้งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างสูง ซึ่งหัวข้อเรื่องและรายละเอียดดังนี้ คือ

ชื่อนักศึกษา	ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
นางสาวฉัฐหทัย เดโชพัฒนชฎานิน รหัสประจำตัว 519722633	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้าน สังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขา น้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์

ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)

ผู้ช่วยอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บัณฑิตศึกษา ศูนย์จัดการศึกษาฯ

โทรศัพท์/โทรสาร 0 3249 3290

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ.055.45/พิเศษ

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

20 มิถุนายน 2554

เรื่อง ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลเขาน้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน.....ชุด

เนื่องด้วย นางสาวณัฐหทัย เตโชพัฒนชญาสิน รหัสประจำตัว 519722633 เป็นนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชมคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงขออนุญาตส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัยโดยขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการศึกษา โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้มาเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพ็ญบัวขาว)

ผู้ช่วยอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บัณฑิตศึกษา ศูนย์จัดการศึกษาฯ

โทรสาร. 0 32-493290

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพ
ชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย
อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของ
แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา
2. ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง โดยท่านไม่ต้องลงชื่อ
ในแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยเก็บข้อมูลที่ได้มา
เป็นความลับ และวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด
โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง หรือเครื่องหมาย (✓) ภายในช่องว่างที่เห็นว่าถูก
และตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

นางสาวฉัฐหทัย เดโชพัฒนัชญานิน

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี (นับจำนวนเต็ม)

3. ระดับการศึกษา

() 1. ประถมศึกษา

() 2. มัธยมศึกษา

() 3. ปริญญาตรี

4. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ

() 1. รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ

() 2. ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

() 3. รับจ้างทั่วไป ระบุ.....

() 4. เกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมง)

() 5. ค้าขาย

() 6. อื่น ๆ

5. รายได้.....ต่อเดือน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย

- คำชี้แจง 1. แบบสอบถามมีระดับอิทธิพลของปัจจัยการมีส่วนร่วมให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
2. โปรดกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ท่านเลือกเพียงช่องเดียว

การมีส่วนร่วม	ระดับอิทธิพล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมองเห็นปัญหา					
1. ท่านเห็นว่าปัญหาของส่วนรวม จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน					
2. ปัญหาที่มีผลกระทบมากย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน					
3. เทศบาลตำบลเขาน้อยต้องให้ความสำคัญกับการคัดเลือกกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา					
การได้รับผลประโยชน์					
1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน					
2. ผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อย					
3. ท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว					
แรงกดดันทางสังคม					
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยมักใช้การกระตุ้นเพื่อให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม					
2. กระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยะลาย เป็นต้นเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม					
3. เพื่อนฝูงในหมู่บ้าน คือแรงผลักดันให้ท่านต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ					

การมีส่วนร่วม	ระดับอิทธิพล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ค่านิยมส่วนบุคคล					
1. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ท่านมีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน					
2. อุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม					
3. ท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ					
อำนาจตามกฎหมาย					
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยเปิดโอกาส/สร้างเงื่อนไขให้ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง					
2. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม					
3. ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยมีระเบียบที่ยุ่งยาก					
ปัจจัยส่วนบุคคล					
1. เมื่อครอบครัวของท่านอยู่ดีมีความสุขย่อมส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา					
2. ประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อย จะช่วยช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ					
3. ความผูกพันต่อหมู่บ้านย่อมมีผลช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อทำให้หมู่บ้านเจริญขึ้น					
ข้อมูลข่าวสาร					
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จะส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม					
2. การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น					

การมีส่วนร่วม	ระดับอิทธิพล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง					
ผู้นำชุมชน					
1. ผู้นำชุมชนคือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม					
2. ผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยอย่างสม่ำเสมอ					
3. ผู้นำชุมชนได้มีการเชิญชวนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง					

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	ระดับการดำเนินงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พัฒนาการศึกษายให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น					
2. ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน					
3. อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น					
4. พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน					
5. ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน					
6. ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด					
7. พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้					
8. ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย					

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	ระดับการดำเนินงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
10. ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน					
11. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ ให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็กและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

1. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง

ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การประเมินความสอดคล้องของข้อความแบบสอบถาม
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและ
คุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย
โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (N=3)			IOC	แปลผล
	1	2	3		
1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง	1	1	1	1	ผ่าน
2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี (นับจำนวนเต็ม)	1	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับการศึกษา () 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น () 2. ต่ำกว่าปริญญาตรี () 3. ปริญญาตรีขึ้นไป	1	1	1	1	ผ่าน
4. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ () 1. รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ () 2. ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม () 3. รับจ้างทั่วไป ระบุ..... () 4. เกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมง) () 5. ค้าขาย () 6. อื่น ๆ	1	1	1	1	ผ่าน
5. รายได้.....ต่อเดือน	1	1	1	1	ผ่าน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย

การมีส่วนร่วม	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (N=3)			IOC	แปลผล
	1	2	3		
การมองเห็นปัญหา					
1. ท่านเห็นว่าปัญหาของส่วนรวม จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน	1	1	1	1	ผ่าน
2. ปัญหาที่มีผลกระทบมากย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน	1	1	1	1	ผ่าน
3. เทศบาลตำบลเขาน้อยต้องให้ความสำคัญกับการคัดเลือกกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา	1	1	1	1	ผ่าน
การได้รับผลประโยชน์					
1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน	1	1	1	1	ผ่าน
2. ผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อย	1	1	1	1	ผ่าน
3. ท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว	1	1	0	0.66	ผ่าน
แรงกดดันทางสังคม					
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยมักใช้การกระตุ้นเพื่อให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม	1	0	1	0.66	ผ่าน
2. กระแสสังคม เช่น โลกออนไลน์ กำจัดยุคลาย เป็นต้นเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามามีส่วนร่วม	1	1	1	1	ผ่าน
3. เพื่อนฝูงในหมู่บ้าน คือแรงผลักดันให้ท่านต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ	1	1	1	1	ผ่าน
ค่านิยมส่วนบุคคล					
1. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ท่านมีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน	1	1	1	1	ผ่าน

การมีส่วนร่วม	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (N=3)			IOC	แปลผล
	1	2	3		
2. อุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม	0	1	1	0.66	ผ่าน
3. ท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ	1	1	0	0.66	ผ่าน
อำนาจตามกฎหมาย					
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยเปิดโอกาส/สร้างเงื่อนไขให้ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง	1	1	0	0.66	ผ่าน
2. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	1	1	1	1	ผ่าน
3. ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยมีระเบียบที่ยุ่งยาก	1	1	0	0.66	ผ่าน
ปัจจัยส่วนบุคคล					
1. เมื่อครอบครัวของท่านอยู่ดีมีความสุขย่อมส่งผลให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา	1	1	1	1	ผ่าน
2. ประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อยจะยอมช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ	1	1	1	1	ผ่าน
3. ความผูกพันต่อหมู่บ้านย่อมมีผลช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อทำให้หมู่บ้านเจริญขึ้น	1	1	1	1	ผ่าน
ข้อมูลข่าวสาร					
1. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงจะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม	1	1	1	1	ผ่าน
2. การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น	1	1	1	1	ผ่าน
3. เทศบาลตำบลเขาน้อยมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	ผ่าน
ผู้นำชุมชน					
1. ผู้นำชุมชนคือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม	1	1	1	1	ผ่าน

การมีส่วนร่วม	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (N=3)			IOC	แปลผล
	1	2	3		
2. ผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	ผ่าน
3. ผู้นำชุมชนได้มีการเชิญชวนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	ผ่าน

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (N=3)			IOC	แปลผล
	1	2	3		
1. พัฒนาการศึกษาค่าให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	1	ผ่าน
2. ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน	1	1	1	1	ผ่าน
3. อนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น	1	1	1	1	ผ่าน
4. พัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน	1	1	1	1	ผ่าน
5. ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน	1	1	1	1	ผ่าน
6. ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต	1	1	1	1	ผ่าน
7. พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้	1	1	1	1	ผ่าน
8. ส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย	1	1	1	1	ผ่าน
9. จัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย	1	1	1	1	ผ่าน
10. ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน	1	1	1	1	ผ่าน
11. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	1	1	1	1	ผ่าน